

Glasnik MIRA

Godište IX. • broj 7 • Međugorje • srpanj 2014. • cijena 2,5 KM / 10 kn

*U molitvi vas
vodim prema
putu mira.*

Draga djeco!

Svevišnji mi daje milost da mogu biti još s vama i da vas vodim u molitvi prema putu mira. Vaše srce i duša žedaju za mirom i ljubavlju, za Bogom i njegovom radošću. Zato, dječice, molite, molite, molite i u molitvi ćete otkriti mudrost življenja. Ja vas sve blagoslivljam i zagovaram za svakog od vas pred svojim sinom Isusom.

Hvala vam što ste se odazvali momu pozivu.

25. lipnja 2014.

Iz sadržaja

Poruka za sadašnji trenutak
Mir je plod milosti
fra Ivan Dugandžić

Promišljanje
Bog nas je stvorio i neizmerno nas ljubi
fra Petar Ljubičić

Susreti
Gradimo novo društvo, drukčije od onog komunističkog
mons. dr. Mile Bogović

Međugorski hodočasnici
Zahvaljujem župljanima na ustrajnosti
mons. Denis Brown

Iz života Crkve
Za pravdu i mir – mir kao djelo pravde
fra Tomislav Pervan

Poticaji
Umro bih za Gospu
fra Mario Knezović

Fotografiju na naslovnici Foto Đani

GLASNIK MIRA | Utemeljitelj i nakladnik: Informativni centar MIR Međugorje | Glavni urednik: Krešimir Šego | Lektor i korektor: Zdenka Leženić | Adresa: Glasnik mira, Gospin trg 1, 88266 Međugorje, BiH | Tel.: 00 387 36 650 200; 653 327 | Faks: 00 387 36 651 300 | Služba pretplate: 00 387 36 653 342 | E-mail: glasnikmira@medjugorje.hr | Internet: www.medjugorje.hr
Grafičko oblikovanje: Shift, Mostar | Tisak: Fram-Ziral, Mostar | List je prijavljen kod Ministarstva prosvjete, znanosti, kulture i športa Hercegovačko-neretvanske županije pod brojem R-05-05-42-2175-86/06 od 12. siječnja 2006. | Godišnja pretplata (12 brojeva): Hrvatska 120 HRK, BiH 30 KM, europske zemlje 30 €, Švicarska 50 CHF, USA i Kanada 42 €, Južna Amerika 48 €, Australija 51 €

UPLATA PRETPLATE: Iz BiH u KM: Informativni centar MIR Međugorje d.o.o. - Glasnik mira. Naziv banke: Unicredit Bank, Žiroračun broj 33 8120 2 20114 5352 | **Iz Hrvatske u HRK:** Informativni centar MIR Međugorje d.o.o. - Glasnik mira. Adresa: Gospin trg 1, 88266 Međugorje, Bosna i Hercegovina, Naziv banke: Splitska banka/Societe Generale Group, Broj računa: 2330003-1152749911, IBAN: HR3923300031152749911, SWIFT SB: SOGEHR22 | **Iz Njemačke u eurima:** Informativni centar MIR Međugorje d.o.o. Čitluk, Gospin trg 1, 88266 Međugorje. Naziv banke: LIGA BANK EG, Kontonummer: 2155044 (za Glasnik mira), BLZ: 75090300 | **Iz Švicarske u CHF:** Katholische Kroatienmission, Postfach 9057, 8036 Zürich. Naziv banke: UBS AG Zürich - Wiedikon (0270/00), Kontonummer: 805418.40A (za Glasnik mira), IBAN: CH63 0027 0270 8054 1840 A, BIC: UBSWCHZH80A, UBS Postkonto Nr: 80-2-2 | **Iz svih europskih zemalja u eurima:** Informativni centar MIR Međugorje d.o.o. Čitluk, Gospin trg 1, 88266 Međugorje. Naziv banke: LIGA BANK EG, Kontonummer: 2155044 (za Glasnik mira), BIC: GENODEF1M05, IBAN: DE88750903000002155044 | **Za sve valute iz drugih zemalja:** Informativni centar MIR Međugorje d.o.o. - Glasnik mira. Naziv banke: Unicredit Bank, SWIFT: UNCRBA 22, IBAN: BA 39 3380 6048 0281 0221

Promišljanje

33. obljetnica Gospinih ukazanja

Ispisivanje povijesti

Iza nas su trideset i tri godine od početaka međugorsko-bijakovskih zbivanja. Onodobni tinejdžeri vidioci odavna su odrasle osobe u kasnim četrdesetim godinama, imaju svoje obitelji i doskora će doživjeti *sinove svojih sinova*. Doskora će svojim unucima pripovijedati o onim prvim sudbinskim i sudbotvornim danima ne samo za njih osobno nego za cijelo mjesto, za hrvatski puk, i ovdje i diljem svijeta, za cijelu Crkvu te cijeli svijet.

fra Tomislav Pervan

Nitko nije u samim počecima mogao slutiti kolike će razmjere doživjeti i dokle će se sve proširiti vijest koja je odjeknula s Crnice i Podbrda. Vijest koja bijaše poruka svijetu izazvala je potres na svim stranama. I nakon te vijesti, nakon te poruke ništa nije isto, upravo kao nakon Isusovih ukazanja apostolima. Nastupili su tektonski poremećaji, potresi i preslagivanja na svim područjima života i rada. Sa svom silinom provalila je *vođa života* s Crnice i Podbrda te do danas ne prestaje napajati milijune vjernika i hodočasnika.

Ti događaji od prije 33 godine bijahu nešto kao *jerihonske trublje* koje su oglasile skorašnje urušavanje crvenoga zmaja – bezbožnoga zločinačkoga sustava koji je gotovo četrdeset i pet godina držao narode zlosretne države u okovima, a istočni blok gotovo sedamdeset godina. Bijahu to trublje slobode, ali i nenasilna urušavanja *jerihonskih, komunističkih zidina i utvrda*. Prisjetimo se onoga trenutka kada su Izraelci prešli Jordan i ušli u obećanu zemlju. Tada se pred njima ispriječio utvrđeni grad Jerihon. Bijaše nemoguće osvojiti ga vojnom silom pa su Izraelci šest dana obilazili oko grada u molitve

nim mimohodima, sa Zavjetnim kovčegom, znamenom Božje prisutnosti među narodom, a sedmoga su dana sedam puta obišli jerihonske zidine koje su se na zvuk trublja urušile.

Svi odrasli svjedoci onodobnih zbivanja danas su prevalili srednju životnu dob. Svjedoci smo kako je među nama *Gospodin izveo silna djela, kako je Gospodin pohodio svoj narod* po svojoj Majci. Svjedoci smo kako se punih trideset i tri godine u župu Međugorje slijevaju milijuni hodočasnika i deseci tisuća svećenika iz cijeloga svijeta. Kako, zašto, s kojim ciljem, s kojom nakanom? Koji je smisao dolazaka u Međugorje? Radoznalost? Žudnja za neobičnim, za senzacijama? Ili te ljude, ipak, pokreće nešto duboko, iznutra? Rekao bih da su ljudi poput ptica selica koje traže toplinu doma kad zastudi; oni traže toplinu i ugodu vlastitom nemirnom srcu. Čovjek je u potrazi za zavičajem, za toplinom. A gdje je najljepše? Pored Majčina srca pored Marije i uz Mariju. Iskustvo topline i blizine Boga sili vjernike i bogotražitelje na zapućivanje u Međugorje.

Kako sve započne? Svjedočanstvom preplašenih šestero mladih iz zaseoka Podbrdo u Bijakovićima da su na Crnici, na obronku toga brda, ugledali prelijepu gospođu koja ih je pozivala i željela razgovor s njima. Bili su ošinuti i iznenađeni, ali su se sutradan, 25. lipnja 1981., tjerani nutarnjom silom ipak osmjelili i neviđenom se brzinom uspjeli do mjesta gdje su prethodnoga dana vidjeli prelijepu gospođu. Na njihovu radost, ona se ponovno ukazala hrabreći ih da se ne boje. Predstavila im se kao Blažena Djeвица Marija i prve joj riječi bijahu: *Ovdje sam da vam poručim kako Bog postoji, da Bog jest. Boga ima.*

Bijaše to u vremenu bezbožnoga komunizma, nakon smrti zlikovca i milijunskoga ubojice, kada je država pucala po svojim šavovima. Pa neki se dan i Papa iz daleke Argentine izrazio da tu državu nije moglo održati na okupu nikakvo ljepilo, nikakva sila. Bijaše to vrijeme bezboštva, teške nevjere, kad je među nama bilo otprilike dva milijuna onih s partijskom knjžicom, s udarenim

žigom Zvijeri, bezbožnom crvenom zvijezdom. Dok su komunisti zbijali redove, kleli se na vjernost svomu putu, da s njega ni pod koju cijenu ne će skrenuti, s druge je strane nebo slalo drukčije signale. Ono se ne da isključiti! Vjernici žudni Boga i slobode prepoznaju i čitaju znakove neba.

Ono što je tih dana započelo tako neznatno, u župi je i okolici odjeknulo kao grom i ljudi su počeli dolaziti u veliku broju. Već na Petrovdan bilo je više od 15 tisuća osoba na Podbrdu Crnici. Bijaše to međugorski *Big Bang*, "veliki prasak" koji je odjeknuo u cijelome svijetu.

Taj je prasak odjeknuo i uzdrmao vrhove Komunističke partije, uslijedile su odmazde i represije, progoni i zatvori, prijetnje vidio-

cima i mještanima, odvođenje danju i noću u *milicijsku stanicu* u Čitluk, liječnicima u Čitluk i Mostar. Uslijedila su uhićenja onih koji su tvrdili da se Gospa ukazuje, u partijskim je krugovima zavladao nervoza i otpočela je sustavna i neprijateljska kampanja u svim medijima. U partijske se redove uvukao nemir. Svi su mediji iz istih usta govorili protiv Međugorja, zazivali fantome i duhove prošlosti, vidjeli nekakve "ustaške zmije". Slavila se bezbožna Partija i revolucija, a ozloglašavali vidioci, župljani, župnik, fratri, hrvatski "ustaški" katolički puk. Međugorje je proglašeno *restricted area* i stavljeno u prisilnu karantenu. Nitko nije mogao ni ući ni izići neregistriran, dvije se godine nitko nije smio uspinjati na Križevac i Brdo ukazanja, a oko mjesta je uspostavljeno trinaest kontrolnih točaka. Ali ništa nije pomoglo! Svijet ne vjeruje *sinovima Lašca i Ubojice ljudi od početka*, kako je Isus imenovao Sotonu. Srce sve vuče u Međugorje k Majci i Isusu jer se tamo doživljava proljeće i procvat vjere. Komunistima je to kontrarevolucija, a vjernicima znak Božje revolucije, nutarnjega prevrata i obraćenja prema Bogu.

Večernje su mise prepune, crkva pretijesna, svi se kupaju u znoju (klimatizacija bijaše dalek san!), pred ispovjednicima se stvaraju dugi redovi, što je vanjski znak da se

urušava carstvo Sotone, da Marija gazi glavu paklenomu zmaju. Na molitvene trublje i zazive padaju jerihonski zidovi komunizma. Gospa se aktivno uključuje u rušenje bezbožnoga komunizma koji pada 1989. Sve su to povijesne i metapovijesne, zbiljne i zabiljne činjenice koje su duboko zasjekle u tkivo i biće svijeta i Crkve.

Moleća Crkva, ona na koljenima, koja traži Boga, ne da se smesti nikakvim zastrašivanjima. Narod je dolazio i ne prestaje dolaziti, svim prijetnjama i progonima unatoč, a mještani su ponosni što su mogli nešto trpjeti za Isusa i Gospu. Kad bi sve to bilo djelo samo njih nekolicine mladih vidjelaca, koji odonda nemaju privatnoga života, onda bi to bilo ravno nadljudskome čudu.

Međugorje ima svoje gorljive pobornike i žestoke osporavatelje. I to traje do dana današnjega. Žao nam je zbog embarga koji visi nad Međugorjem u ovdšnjem crkvenom tisku. Međugorje se prešućuje ili ignorira. U crkvenoj su javnosti, također, prešućena velika okupljanja kao što su, primjerice, svećeničke duhovne vježbe na kojima se okupi i više od pet stotina svećenika iz cijeloga svijeta (gotovo jedan promil svih svećenika u svijetu!). Prešućuju se i velika saborišta mladih. Ono u službenoj Crkvi nema pravo javnosti dok su vjernici istodobno neumorni u dola-

Međugorje danomice raste i zahvaća cijelu Crkvu. To je i razlog zašto je na najvišoj crkvenoj razini uspostavljeno povjerenstvo koje je proučavalo Međugorje te doskora očekujemo crkveni pravorijek o događajima koji su među nama prisutni već više od tri desetljeća.

ženju i traganju za smislom i istinom. Djevica dolazi da bi nas podsjetila na istine evanđelja koje mogu i danas biti vrelom nade u svijetu bez nade i ljubavi, u besosećajnu i sve protubožnijem svijetu, trajno nesnosljivu prema vjernicima. Naša nada ima svoju vodoravnu i okomitu protežnicu, a Marija uporno naglašava tu okomicu u odnosu prema Bogu, u molitvi i poniznosti. Za čovjeka je bitno biti u dodiru s Bogom, jer je iz Boga potekao i k njemu se vraća. To je sržna poruka svih Marijinih ukazanja kroz povijest. Zahvalni smo Mariji što smo trideset i tri godine u njezinoj školi, što smo uvijek na početku, uvijek negdje u predvorju, jer *strm je i uzak put, a i tijesna vrata koja vode u život*. To su vrata i dveri Isusove radosne poruke i Govora na gori.

Kad se sve sagleda, Međugorje ne ovisi o nama, o ljudskim autoritetima. Ljudski autoriteti nisu bili čimbenik koji je promicao ili stvorio Međugorje, nego se Međugorje u Crkvi dokazalo samo kao mjesto molitve, obraćenja, novih obzora i nade za svijet. Ono je u svijesti katoličkih vjernika zauzelo svoje mjesto, čvrsto i sigurno. Međugorje nisu stvorili ni fratri ni kler, ni ljudsko umijeće, ni vještine ni znanje, nego ga je stvorilo i započelo nebo zajedno s vjernim pukom, s vjerničkom "bazom", s laicima. Da je Međugorje ovisilo o ljudskim čimbenicima, davno bi ga nestalo s lica zemlje. Svjedoci smo da Međugorje danomice raste i zahvaća cijelu Crkvu. Nisu to mogli zanemariti ni crkveni vrhovi u Vatikanu.

To je i razlog zašto je na najvišoj crkvenoj razini uspostavljeno povjerenstvo koje je proučavalo Međugorje te doskora očekujemo crkveni pravorijek o događajima koji su među nama prisutni već više od tri desetljeća. Končanoga suda nema bez osobna iskoraka prema Gospodinu i bez osobna obraćenja.

Međugorje se u međuvremenu dokazalo kao mjesto molitve i obraćenja, mjesto temeljitih životnih zaokreta i iscjeljenja, mjesto gdje su nebrojeni pronašli put do Boga i vlastita srca. Ono je postalo škola molitve i klanjanja, poticaj da se i drugdje počne s ov-

dašnjom praksom. Ako je Sabor imao za cilj obnoviti Crkvu u glavi i udovima, slobodno možemo reći da je upravo Međugorje najljepši izdanak obnove Crkve i nove evangelizacije: u obraćenju, na koljenima, u dubokoj predanoj molitvi pred Presvetim, u slavlju sakramenata, u navještaju radosne vijesti koja je najbolji lijek za posrnuo i bolestan svijet. Nikome Međugorje nije naudilo, a nebrojenima je bilo od životne koristi.

Pavao je svojim poručivao: *Duha ne trnite! Uvjereni smo da se ne će naći onih koji bi to htjeli ugušiti. Jasno je da treba stablo orezivati i okresivati, čupati korov koji zna izrasti, stoga treba postupiti prema apostolovoj riječi da Duha ne smijemo trnuti, nego ga raspirivati, jer Gospodin nam nije dao Duha bojažljivosti, strašljivosti, nego Duha svjedočenja, odvažnosti, snage, ljubavi i razbora.*

Mi vjerujemo da su vidioci prije 33 godine bili samo instrument, sredstvo kojim se Marija poslužila kako bi upozorila svijet na neodgodivost i žurnost obraćenja, na aktualnost evanđelja, pa i svega onoga što je poručivala u svim svojim ukazanjima od 1830. naovamo, sve do ukazanja u Kibeheu (Ruanda, Afrika) osamdesetih godina, kad je 1994. u genocidnom ratu ubijeno više od milijun ljudi. Vidioci ovdje u Bijakovićima bijahu nešto kao ključ koji se stavlja u bravu te se "pali" motor i pokreće vozilo. Kad motor krene, ključ treba ispustiti. Tako je i s vidiocima. Oni su bili ono inicijalno paljenje, a danas motor zamašnjak treba naših molitava, zaziva, suza i obraćenja da bi se pokretao naprijed. Sve je to "gorivo" za nebeski zamašnjak. Marija je visoko podignut znak koji nas poziva da shvatimo i prihvatimo ozbiljno vrijeme u kojemu živimo te da kroz život ne idemo bez kompasa. Ona je zvijezda mora, zvijezda zornica Danica koja mornaru i putniku pokazuje put. Neka i nama svijetli na našem životnom putovanju. Hvala joj za minule 33 godine, hvala joj što je ispislala veliku stranicu u povijesti hrvatskoga naroda, Crkve i svijeta! Međugorje je po svome značenju ispislalo i novo poglavlje Djela apostolskih u našem vremenu.

Mi vjerujemo da su vidioci prije 33 godine bili samo instrument, sredstvo kojim se Marija poslužila kako bi upozorila svijet na neodgodivost i žurnost obraćenja, na aktualnost evanđelja, pa i svega onoga što je poručivala u svim svojim ukazanjima od 1830. naovamo.

Mir je plod milosti

Da je ponavljanje majka znanja, znali su već stari Rimljani pa su zato i stvorili tu uzrečicu koja se često koristi nalazeći potvrdu na svim razinama ljudskoga života i djelovanja. Ponavljanje je potrebno iz najmanje dvaju razloga: prvi je razlog kadikad vrlo zahtjevno gradivo koje učenik ne može lako svladati odjednom, a drugi je naša sklonost da se zadovoljimo najmanjom mogućom mjerom truda pa zato uopće ne dopremo do srži onoga što bi trebalo naučiti i u životu primijeniti.

fra Ivan Dugandžić

Gospine poruke predstavljaju prvi uzor ponavljanja u kojemu se prepoznaje mudra pedagoška crta Majke koja se ne zna umoriti u strpljivu poticanju i odgajanju svoje djece. Dobro su poznate glavne Gospine poruke iz prvih dana ukazanja: poziv na pomirenje i obećanje mira, poziv na obraćenje, na molitvu i post. No, samo poznavanje poruka nije dostatno. One "čekaju" na ostvarenje u životu svojih slušatelja. Zato su u ove trideset i tri godine toliko puta ponavljane u uvijek novu ruhu i s drukčijim naglaskom pa ne može biti ni govora o ponavljanju zbog sama ponavljanja, nego o ponavljanju koje je u službi dinamike prihvaćanja i življenja poruka.

Zašto Gospa ponavlja svoje poruke?

Poruka dana na 33. obljetnicu ukazanja savršen je primjer tomu. Započinjući još jednu godinu svoga boravka u župi koju je izabrala, Gospa želi podsjetiti na svoju glavnu poruku s početka. Došla je kao Kraljica Mira da u ime Svevišnjega svijet pozove i povede k pravome miru. Podsjećajući na duboku čežnju svakog ljudskog srca "za mirom i ljubavlju, za Bogom i njegovom radošću", Gospa po tko zna koji put ponavlja da je to moguće ostvariti samo molitvom, a onima koji prihvate njezin opetovan poziv na molitvu obećava da će tako "otkriti mudrost življenja". Te jednostavne riječi sadrže duboku teološku stvarnost i dodiruju najdublju životnu potrebu današnjega čovjeka, čežnju za mirom, ljubavlju i radošću. Zato zaslužuju našu punu pozornost.

Što je milost?

Svoje dugogodišnje pojavljivanje i davanje uvijek novih poruka Gospa naziva milošću koju joj daje Svevišnji. No, što je milost? Opisujući navještaj Isusova rođenja, Luka kaže da je anđeo Gabrijel Mariju oslovio:

"Zdravo, milosti puna! Gospodin s tobom!" (Lk 1, 28) U ovom slučaju milost označava Božje izabranje Marije za majku svoga Sina. No, što taj pojam znači u opisu njezina pojavljivanja? U kršćanskom teološkom i duhovnom rječniku vrlo se često koristi pojam milost, posebice uz govor o sakramentima i njihovim učincima. No običnu je vjerniku taj pojam najčešće prilično apstraktan i nije mu baš jasno što se točno pod njim podrazumijeva.

Odgovor moramo potražiti u Svetome pismu, gdje je milost jedan od ključnih pojmova, a označava Božje djelovanje u odnosu na čovjeka. To djelovanje obilježeno je Božjom naklonošću čovjeku pri čemu mu Bog nudi svoje prijateljstvo i pomoć bez postavljanja ikakvih preduvjeta. U Starom zavjetu pojam milost (hebr. *hesed*) najopipljivije se očituje u Božjem činu izbavljenja, spasenja naroda i oprostjenja grijeha. Bog saveza svoju milost iskazuje uvijek iznova opraštajući grijehe pojedincima i cijelom narodu omogućujući tako uvijek nov početak.

Takvo Božje djelovanje ima svoj vrhunac u Isusu Kristu. Njegovim dolaskom i slanjem Duha Svetoga Bog je čovjeku omogućio zajedništvo sa samim sobom u trajnom opraštanju grijeha i posvećenju života po molitvi i sakramentima. Kao jedina od svih ljudi koja je postigla puninu otkupljenja u zajedništvu sa svojim u nebu proslavljenim Sinom i po njegovoj volji postala Majka Crkve (usp. Iv 19, 26), Marija je posrednica milosti između Boga i ljudi. To dolazi do izražaja u brojnim porukama u kojima ona svoju nazočnost u župi Međugorje zove "vrijeme milosti", a u toj župi želi stvoriti "izvor milosti" iz kojeg će milost teći u cijeli svijet.

Gospa pritom ništa ne svojata što joj ne pripada. Uvijek je kristalno jasno da sve milosti dolaze od Boga po Isusu Kristu, a ona moli za njih. To snažno dolazi do izražaja u jednoj od prvih poruka župi: "Bog mi prepusti svaki dan da vam pomazem milostima, da se branite protiv zla... Vi samo moli-

te i Bog će vam dati milosti koje tražite. Ja ću vam pripomoći u tome." (25. X. 1984.)

Iako milost dolazi nezasluženo od Boga, čovjek ju može primiti samo u molitvi i savčuvati je ako dalje aktivno s njom suraduje. To je i glavni razlog Gospina uvijek nova podsjećanja na tu stvarnost koju čovjek lako zaboravi.

Molitvom do mira

Gospa podsjeća da naše "srce i duša žedaju za mirom i ljubavlju, za Bogom i njegovom radošću". Kada bi ta žed bila sama po sebi dostatnom, zasigurno bi svijet uživao u savršenu miru, ali to, na žalost, nije tako. Nebrojani ljudi nemirno jure od užitka do užitka ne nalazeći mira svome srcu. Mnoge su obitelji rastrgane sebičnošću i manjkom ljubavi svojih

članova i ne uspijevaju ostvariti kutak mira i sreće za sve. Toliki su narodi uvučeni u ratne sukobe i ne nalaze izlaza iz njih. Ako za to proglasimo odgovornim prijetvorne političare koji često pregovaraju o miru, a žele nastavak rata iz nekih prljavih interesa, što je s mirom na osobnoj ljudskoj razini? Zašto mnogim ljudima ne uspijeva ostvariti mir sa samim sobom? Zašto, unatoč zdravlju, uspjehu u životu, bogatstvu i slavi, nemaju mira i besciljno lutaju svijetom?

Odgovor je u rečenici kojom Gospa podsjeća zašto je došla: "...da vas vodim u molitvu prema putu mira." Dakle, mir je nešto što čovjek može naći samo u molitvi i prihvatiti jer on dolazi od Boga koji čovjeku omogućuje stanje potpune sreće. To je sadržaj biblijskoga pojma mir (hebr. *šalom*), što je kao želja i blagoslov sadržano u svakom židovskom pozdravu: *Šalom!*

Tako, primjerice, svećenik Eli ispraća pobožnu nerotkinju Anu koja je došla u sveti-

šte moliti za potomstvo: "Pođi u miru! A Bog Izraelov neka ti ispuni molitvu kojom si ga molila." (1 Sam 1, 17) A Boga Izraelova pisac Knjige o sucima jednostavno zove "Jahve-Mir" (Suci 6, 24) jer je on sa svojim narodom "sklopio savez mira" (Br 25, 12). Taj savez mira ostaje trajan temelj zajedništva izabrana naroda s Bogom. Bez obzira na sve nevjer-nosti pojedinaca, pa i cijeloga naroda, Bog je uvijek spreman oprostiti grijeh ako se narod obrati. Zato prorok u Božje ime jamči: "Nek se pokrenu planine i potresu brijegi, al se ljubav moja neće odmać od tebe, nit će se pokolebati moj Savez mira." (Iz 54, 10) Ista se sigurnost prepoznaje i u riječima psalmista: "Da poslušam što mi to Jahve govori: Jahve obećava mir narodu svomu, vjernima svojim, onima koji mu se svim srcem vrate." (Ps 85, 9)

Prema uvjerenju Novoga zavjeta, Bog je "u Kristu pomirio svijet sa sobom" (2 Kor 5, 19) i tako svoj savez mira proširio na sve

Gospa ne svojata ništa što joj ne pripada i uvijek je kristalno jasno da sve milosti dolaze od Boga po Isusu Kristu, a ona moli za njih: "Bog mi prepusti svaki dan da vam pomazem milostima, da se branite protiv zla... Vi samo molite i Bog će vam dati milosti koje tražite. Ja ću vam pripomoći u tome." (25. X. 1984.)

ljude. U Poslanici Efežanima Krist je zato "naš jedini mir, on koji od obadvaju naroda učini jedan tim što pregradnju koja ih je rastavljala – neprijateljstvo – sruši u svome tijelu." (Ef 2, 14) Rastajući se od učenika, Isus im u svom oproštajnom govoru ostavlja mir različit od onog koji daje svijet (usp. Iv 14, 27). Taj mir obećava i Gospa i opetovano podsjeća da je do njega moguće doći samo molitvom.

Mudrost je više od znanja

Završni dio Gospine poruke sadrži nešto zanimljivo i za kršćansku duhovnost značajno. Poziv na molitvu za mir najednom prelazi u obećanje: "...i u molitvi ćete otkriti mudrost življenja." Može li se iz toga zaključiti da su pojmovi mir i mudrost istoznačnice? Ako pođemo od toga da biblijski pojam mira (*šalom*) podrazumijeva puninu sreće života s Bogom, onda se mir zasigurno može nazvati i pravom mudrošću života. Prema tome, mudrost je iskustveno znanje o sretnu životu u Bogu. Ona je puno više od bilo kakva naučena znanja. "Mudrost je znanje znanja, to jest spoznaja zadnjih razloga i načela bitka i života." (H. Fries) Danas mnogi govore o kvaliteti života, ali ne znaju za što žive.

Sveti je Pavao uvjeren da je Krist utjelovljena mudrost (usp. 1 Kor 1, 30) i da se u njemu "nalazi skriveno sve blago mudrosti i znanja" (Kol 2, 3). A to se odnosi na Krista raspeta čiji je "križ ludost za one koji propadaju, a za nas koji se spasavamo sila je Božja, jer stoji pisano: "Uništiti ću mudrost mudrih i učiniti ću ispraznom umnost umnih" (1 Kor 1, 18sl). Pozivajući nas na molitvu za mir koji je Krist ostvario svojim križem, Gospa istodobno želi reći da je to put koji vodi k pravoj mudrosti života.

To je važno znati zbog tolikih sumnjivih oblika duhovnosti koji se danas nude. A svi se oni više-manje svode na čovjekov pokušaj samoostvarenja kroz različite oblike moderne gnoze, transcendentalne meditacije, joge i sinkretizma. Svima njima zajedničko je traženje spasenja u samu čovjeku umjesto prihvaćanja spasenja u Kristu. Suočen s takvim pojavama u Korintu, Pavao naglašava da ga je Krist poslao "da propovijedam Radosnu vijest, i to ne u govornoj mudrosti, da ne izgubi snagu križ Kristov" (1 Kor 1, 17).

Ta povezanost obećanja mira sa stvarnošću Kristova križa u Gospinim je porukama prepoznatljiva od sama početka kada se ukazala vidjelici Mariji Pavlović u sjeni križa i dala poruku mira. Otada su Brdo ukazanja i Križevac nerazdvojno povezani, a križ je dobio središnje mjesto u međugorskoj duhovnosti. Hodočasnici u njemu prepoznaju izvor mira i pravu mudrost življenja.

Foto: Danil

Bog nas je stvorio i neizmjerljivo nas ljubi

Najvažnija i najradosnija istina jest spoznaja da nas je Bog stvorio i da nas ljubi. To je poruka koja nas čini sretnima. Svatko od nas smije se osjećati ljubljenim i kazati: "Voljen sam! Ne vole me samo slabi ljudi, nego i svemogući Bog koji je sama ljubav!"

fra Petar Ljubičić

Bog je ljubav koja nam se neprestano daruje. Bog je ljubav koja nas od vječnosti privlači. Bog je ljubav koja se svakodnevno slijeva u naša srca...

"Ljubljeni, ljubimo jedan drugoga jer ljubav dolazi od Boga i tko god ljubi, od Boga je rođen i poznaje Boga. Tko ne ljubi, nije upoznao Boga jer je Bog ljubav!" (1 Iv 4, 7)

"Da, Bog je tako ljubio svijet da je dao svoga jedinorođenog Sina da ne pogine ni jedan koji u nj vjeruje, već da ima život vječni!" (Iv 3, 16)

"Ali Bog pokaza svoju ljubav prema nama time što je Krist, dok smo još bili grješnici, umro za nas. Koliko će nas sigurnije spasiti od srdžbe sada kad smo već opravdani njegovom krvlju!" (Rim 5, 8)

Otvorimo se sadržaju ove poruke svih poruka, koja svakom čovjeku, ma u kojoj se prilici nalazio, uspijeva donijeti neizrecivu utjehu i beskrajnu radost.

Od Boga sam ljubljen! To znači da ta ljubav vrijedi meni osobno! U Božjim sam očima jedini i jedinstveni, od Oca veoma ljubljeno dijete. Od vječnosti je mislio na mene: "Ne boj se jer ja sam te otkupio; imenom sam te zazvao: ti si moj!" (Iz 43, 1)

Od Boga sam ljubljen! To znači da me Bog ljubi bezuvjetno, ne zato što sam dobar, nego zato što je On tako dobar, milosrdan i drag! Nije mi potrebno tražiti poštovanje i priznanje ljudi koji me često ocijene po tome što posjedujem ili što radim. Bog ljubi sve ljude bez iznimke: "Jer dragocjen si u mojim očima, vrijedan si, i ja te ljubim!" (Iz 43, 4)

Od Boga sam ljubljen! To znači da mogu bezbrižno živjeti. Bog se brine o meni. U njega se mogu potpuno pouzdati i uvijek

na njega računati: "Jahve je pastir moj: ni u čem ja ne oskudijevam; na poljanama zelenim on mi daje odmora!" (Ps 23, 1-2)

Od Boga sam ljubljen! To znači da se ne trebam ničega bojati: u Bogu imam neprestano moćna pomoćnika i najboljega prijatelja na svojoj strani. Uz njega sam siguran, zaštićen: "Jahve je sa mnom, i ja ne strahujem: što mi tko može?" (Ps 118, 6)

Od Boga sam ljubljen! To znači da mi Bog prašta sve moje grijeha i čisti me od svake krivice. On me liječi i spašava: "Poškropit ću vas vodom čistom da se očistite. Dat ću vam novo srce, nov duh udahnut ću u vas!" (Ez 36, 25.26)

Od Boga sam ljubljen! To znači da me Bog podiže i želi da budem slobodan i sretan. Za moju sreću, za vječno spasenje, njemu nijedna žrtva nije bila prevelika. U osobi Isusa Krista čak je i smrt na križu uzeo na se: "Naprotiv, radujte se što ste dionici u Kristovim patnjama, kako biste se mogli radovati i veseliti i u čas kad se objavi njegova slava!" (1 Pet 4, 13)

Od Boga sam ljubljen! To znači da je nebo već započelo. Već sada smijem pripadati obitelji djece Božje, već sada smijem u ljubavi biti sudionikom života trojednoga Boga i pjevati hvalu slave njegove: "Slavi duša moja Gospodina; duh moj kliče od radosnosti u Bogu, Spasitelju mome!" (Lk 1, 47)

"Dođite k meni svi koji ste umorni i opterećeni i ja ću vas okrijepiti i odmoriti!" (Mt 11, 28)

"Neka se ne uznemiruje vaše srce! Vjerujte u Boga i u mene vjerujte. U kući Oca mojega ima mnogo stanova. Kad ne bi bilo tako, zar bih vam rekao: Idem da vam pripravim mjesto!" (Iv 14, 1) "Obratite se i vjerujte u Radosnu vijest!" (Mk 1, 15)

"A ovo je sredstvo pobjede koje pobjeđuje svijet: naša vjera." (1 Iv 5, 4)

Foto: Dami

Oni su vjerovali u Božju ljubav

▪ U samo četiri godine izgubila sam najprije devetnaestomjesečnu kćerkicu, a nakon toga u prometnoj nezgodi i devetogodišnjega sina. Nakon teških, mučnih i depresivnih dana smijem reći da se ponovno osjećam dobro. Član sam molitvene zajednice u kojoj stvarno osjećamo Božju blizinu i ljubav. Zaista, od Boga smo ljubljeni! Ne trebamo se bojati i ne trebamo biti tužni!

▪ Tumor na mozgu u posljednjem stadiju, tako je glasilo liječnički nalaz. To mi je bio težak udarac. Pa ja sam još premlada za smrt! Nakon mnogobrojnih neprespavnih noći Bog mi je darovao milost kako bih prihvatila svoju bolest i kako bih mogla reći: "Neka bude Tvoja volja!" Uskoro smijem ući u Njegovu ljubav. Tako sam sretna! (A. G. u F.)

▪ Smrt mi je oduzela draga čovjeka koji me je veoma dobro razumio. Nakon njegova odlaska činilo mi se da sam sama na ovome svijetu. Imala sam sreću ponovno sreći nekoga tko razumije moju nevolju i tko mi pomaže izaći iz teškog depresivnog stanja. Zahvaljujem Bogu što me po jednom čovjeku opet podigao! Od Božje se ljubavi zaista može živjeti. (F. P.)

▪ Moj je suprug alkoholičar i često me tuče kada previše popije. Vjernica sam i znam kako ga Bog sa svim njegovim slabostima i pogrješcima ljubi te tako nalazim snage nositi svoj križ. Bez Božje ljubavi to ne bih mogla!

▪ Istinski i osvjedočen vjernik priča: "Moja supruga očekuje dijete drugog čovjeka. Bio sam spreman to dijete prihvatiti kao svoje i supruzi oprostiti. No, ona je otišla i ostavila me samoga s našom kćeri. Unatoč tomu, nisam prestao vjerovati u Božju ljubav i tako sam smogao snage pobijediti ovu tešku kušnju!"

▪ Starac koji živi sa svojim sinom i snahom ima težak život jer su vrlo okrutni prema njemu. Činilo im se da živi predugo. Često mu je bilo teško oko srca kada bi uvidio da stoji svojim na putu i predstavlja im smetnju. Na tavanu kuće imao je pregradu od dasaka gdje je više puta tijekom dana boravio. Mnogo je suza prolio. Jednom ga tamo zateče svećenik koji je poznavao njegovo stanje. Starac mu reče: "Pogledajte, velečasni, život mi je već odavno postao nesnošljiv. No, često gledam kroz onaj mali tavanski prozor prema crkvi i vječnom svjetlu koje svjetluca kroz njezin prozor.. Tada mislim na dragoga Spasitelja koji stanuje tamo u osami. Njemu se požalim zbog svoje bijede i znam da On osjeća što me tišti. Tada mi pri srcu opet postaje čuderno lako. Onda mi dođu i suze radosnice. Svaki put kažem: "Gospodine, neka bude onako kako Ti hoćeš, ja sam zadovoljan!"

▪ Jedan mladić pripovijeda: "Godinama sam bio neurotičan, bojažljiv, depresivan i sebičan. Svatko tko me poznavao uvijek mi je iznova govorio da se trebam promijeniti i postati drukčijim. Bile su mi neshvatljive i mrske takve osobe, no ja sam im povlađi-

vao. Htio sam se, istina, promijeniti, ali mi to nije uspijevalo iako sam se jako trudio. Najviše me boljelo što me najbolji prijatelj nije razumio i stalno mi prigovarao kakav sam. I on je očekivao moju promjenu. I njemu sam povlađivao, no on mi nije postao mrzak, to mi, ipak, nije uspjelo. Tako sam se osjećao bespomoćnim i zarobljenim.

Jednoga dana prijatelj mi je rekao: 'Nemoj se promijeniti! Ostani takav kakav jesi! Stvarno nije važno hoćeš li se promijeniti ili ne. Volim te takvoga kakav jesi. Tako je to sada.' Te su riječi u mojim ušima zazvučale kao melodija: 'Nemoj se promijeniti, nemoj se mijenjati... volim te!' Opustio sam se i živnuo. I gle čuda nad čudom, promijenio sam se! Sada znam da se nisam istinski mogao promijeniti dok nisam nekoga našao tko me voli takvoga kakav jesam!"

Ovo je priča za razmišljanje. Možda se netko može prepoznati u ulozi ovoga čovjeka. Zar i sami nismo izloženi raznim pritiscima? "Čini ovo! Pusti ono!" Nekada nam se čini da se čitav naš život sastoji od zapovijedi, zabrana, propisa, natpisa i upozorenja s kojima se mnogi ljudi muče i pitaju čemu to! Ja znam što mi je činiti, a što ne. Nisu mi potrebni savjeti u tom smislu.

U Kristovo vrijeme Židovi su imali 613 pojedinačnih zapovijedi, od toga 365 koje su zapovijedale što se ne smije činiti i 248 što se mora činiti... Ljudi više nisu znali koji je smisao tih pojedinačnih zapovijedi. Mnoge su bile površne: pridržavalo ih se, ali bez ljubavi. Od tog silnog izvršavanja zapovijedi

zaboravilo se na ono bitno: da treba biti pravedan, da se treba smilovati i biti vjeran.

Bog želi čitava čovjeka, želi ga u svom njegovom nutarnjem uvjerenju! Želi ga sa njegovom dobrom voljom, želi ga sa svom snagom srca njegove ljubavi! U borbi s farizejima, koji su Isusu i njegovim učenicima prigovarali jer se nisu čvrsto pridržavali zapovijedi čistoće kod jela, Isus je jasno protumačio da nije riječ samo o izvanjskom ispunjenju zapovijedi, nego o nutarnjem stavu, da je riječ o srcu. Što vrijedi ako se u svim tim društvenim zapovijedima ostaje bez krivnje, a Božje zapovijedi prekrše? "Zapovijedi čistoće kod jela - njih se pridržavate, ali u srcima gajite loše misli i težnje: razvratnost, krađa, ubojstvo, preljub, kleveta, škrtost i zavist."

I naše je srce važno! Nema li u našem ponašanju ispravna stava, sve je bezvrijedno. Tako netko ide nedjeljom u crkvu, ali se ne trudi da svim srcem bude tamo. Netko ide na ispovijed, ali se ne pokušava izmiriti s posvađanim susjedom. Stoga Božje praštanje prema meni ovisi o mom praštanju prema drugome! Svatko se od nas treba pitati kada to izvršavamo izvanjske zapovijedi i što to nije u redu u mome srcu! Zašto zapravo nešto činim? Jedna samo izvanjski izvršena zapovijed odlazi u prazninu i može čak prekriti moju nutarnju pokvarenost.

Srce je važno, ono vanjsko i nutarnje moraju se podudarati. Mislimo uvijek na to da su Božje zapovijedi važnije od ljudskih propisa!

Ako Isus kaže da ga narod štuje samo usnama, ali mu je srce daleko od njega, onda je to i nama poziv na preispitivanje svoga života i svojega ponašanja.

Primjer iz života: Kako se raspao brak?

Supruga je pred bračnim sudcem priznala da je nekoliko godina sa svojim mužem bila vrlo sretna. Uvijek je bilo malih poteškoća, ali su uvijek nanovo smogli snage i probleme rješavali razgovorom. Nerješivi problemi počeli su se javljati onoga dana kada je pomislila da ju suprug voli još jedino usnama i razumom, ali mu je srce daleko od nje. Od tog je trenutka nestalo povjerenja i zajedništva. Zapravo, ljubavi više nije bilo. Brak je takoreći smrtno obolio i raspao se.

Potrebno je sve učiniti kako bismo shvatili koliko nam je potrebna ljubav i vjernost, prijateljstvo i povjerenje. Sve se to najbolje doživljava srcem. Kako može doći do zahlađenja ljubavi? U pitanju je vjera. Ako se ne moli, vjera slabi i onda se ljubav ohladi, a i druge vrjednate dolaze u pitanje. Moramo biti budni i uvijek moliti: Bože, evo me, darujem ti svoje srce jer te volim i u tebe čvrsto vjerujem. Daruj mi u vjeri i ljubavi stalno rasti!

Gospa nas poziva da vratimo molitvu u svoje obitelji (2. dio)

Uvijek je zanimljivo prisjetiti se početaka Gospinih ukazanja, napose kada o njima govore sami vidio. Jedan od njih je i Ivan Dragičević, u to vrijeme šesnaestogodišnji mladić, danas oženjen čovjek i otac četvero djece.

Priredila Huanita Dragičević

Ivane, kako usklađujete svakodnevne susrete s hodočasnicima i obiteljske obveze? Znamo da imate četvero djece različitog uzrasta: najstarija Kristina priprema se za fakultet, a najmlađi Matej na jesen polazi u prvi razred.

– Ne prihvaćam kad mi netko kaže da se nema vremena. Meni to nije ni razlog ni opravdanje. Uvijek kažem ljudima, a tako me i sama Gospa uči, da imamo vremena za onoga ili ono što volimo, a nemamo za ono ili onoga koga ne volimo. To znači da je uz pomoć ljubavi sve moguće. Tako je i u mom životu, i u mom izabranju i u mojoj obitelji. Mnoge sam stvari riješio prije nego što sam ušao u brak. Napravili smo jedan temelj, jednu bazu, i razgovorima smo razjasnili što želimo, što nas čeka s djecom, pa kad djeca odrastu, što je moja misija... Uistinu, obitelj mi daje veliku potporu u svemu onome što radim, što činim s hodočasnicima, na putovanjima, u svjedočenjima, u prenošenju Gospine poruke. Obitelj je moj veliki oslonac, moja snaga. Bez toga ne bih mogao činiti sve ovo što činim i biti toliko odsutan. Ta potpora znači obitelj, a obitelj je meni jedan od sakramenata. Kao što je biti svećenik jedan sakrament, tako je i obitelj sakrament koji ja nastojim potvrđivati svojim životom.

Često putujete i na tim putovanjima razgovarate s hodočasnicima diljem svijeta. Svjedoče li ljudi o promjenama u svome životu? Kakve su reakcije ljudi, osjećaju li se plodovi?

– Mi, pogotovo ako živimo ovdje u Međugorju, ne možemo ni shvatiti ni zamisliti kolike je plodove u svijetu dao Marijin dolazak k nama. Obišao sam gotovo cijeli svijet, susreo se s mnogim ljudima, s mnogim molitvenim skupinama koje su osnovane kao plod kroz ove 33 godine. Najveći znak ukazanja upravo je ta duhovna obnova svi-

jeta i čovječanstva. Kad kažem to, onda prvenstveno mislim na ljude koji su se nakon Međugorja uistinu vratili Bogu. Boga su u svome životu stavili na prvo mjesto, počeli su se ispovijedati, pošli su na svetu Misu. Oni su izvan Međugorja postali pravi instrumenti u Božjim i Gospinim rukama. Ne samo oni, nego i svećenici koji dolaze ovamo. Oni u svojim župama organiziraju molitvene skupine. Mnoge molitvene skupine jednom mjesečno imaju dan Međugorja kada obnavljaju poruke i zajedno mole satima. U tim susretima sudjeluju i mnogi biskupi. Mi jednostavno ne možemo dočarati te zdrave molitvene zajednice izvan Međugorja, a plod su Međugorja.

I sama mogu posvjedočiti da su u Međugorju mnogi ljudi ozdravili i duhovno i tjelesno. Naime, kao radijska voditeljica na našoj Radiopostaji MIR Međugorje često sam imala sugovornike koji su to potvrđivali medicinskom dokumentacijom. Kako Vi shvaćate ta ozdravljenja?

– Ne može biti tjelesnog ozdravljenja bez duhovnog ozdravljenja. To je vrlo važno naglasiti. Moram također naglasiti da ne može biti ozdravljenja ni ako ne oprostimo. Gospa poziva na opraštanje, a da bi naše opraštanje bilo savršeno i sveto, uvijek trebamo moliti. Da bismo emotivno i tjelesno ozdravili, moramo biti duhovno zdravi.

Što je ono temeljno na što nas Gospa poziva?

– Posebno bih izdvojio deset kamenčića koji čine središte poruka koje nam Gospa daje. To je prije svega poruka mira, zatim poruka o obraćenju i povratku Bogu, zatim poruka o molitvi srcem i vršenju pokore i posta, zatim poruka o čvrstoći vjere, poruka nade, poruka o praštanju i Euharistiji te poziv na čitanje Svetoga pisma.

Mnogi se pitaju zašto je Gospa tako dugo s nama. Neki čak smatraju da je ovo značajna obljetnica jer znamo da je

33 broj Isusovih godina. Je li to možda zato što nismo dovoljno odgovorili na njezine pozive?

– Ne bih sada ulazio u ono što ljudi govore, i sâm sam čuo takve priče. Mnogi ljudi, svećenici, biskupi, kardinali, Crkva općenito, uvijek se pitaju zašto Gospa toliko dugo dolazi. Što Gospa više traži od nas? Često ljudi govore da imamo Crkvu, da imamo sakramente, Bibliju... i pitaju se zašto Gospa toliko dugo dolazi. Zašto toliko dugo dolazi, toliko govori i ponavlja? Zašto nam ne kaže ništa novo? Da, istina je da Gospa toliko dugo dolazi i da ponavlja rečeno. Svi

znamo što trebamo činiti iz crkvene tradicije. Imamo Misu, imamo sakramente, ali Gospa nam svima postavlja pitanje na koje mi trebamo odgovoriti što prije: "Draga djeco, živite li vi sve to što imate?" Mi znamo sve poruke koje nam je Gospa dala u ove 33 godine. Otkud znamo sve te poruke? Pa znamo ih prije svega iz crkvene tradicije jer nas tako uči Crkva, ali ne živimo tako. Gospa nas sve ove godine poziva da počnemo živjeti u skladu s tim porukama. Sjećam se kako su župljani prihvaćali poruke u početku Gospinih ukazanja. Vidjelo se to i na Gospi. Uistinu je teško opisati kako je bila radosna. Vidite, danas Gospa mnogo moli za župu... s razlogom. Gospa očekuje više jer je ova župa izabrana. Zato Gospa dolazi k nama i ti njezini dolasci prekretnica su za čovječanstvo. Hoćemo li mi prihvatiti put prolaznosti i ono što nam ovaj svijet nudi ili ćemo prihvatiti put na koji nas Gospa zove? Hoćemo li se odlučiti za Boga i poči prema njemu, hoćemo li na prvo mjesto staviti obitelj i neprolazne vrijednosti? Hoćemo li prihvatiti Kristovu evanđeosku riječ i prema njoj živjeti u svome životu i tako postati sudionicima obnove svijeta i čovječanstva, duhovne obnove? Jer, ne može ozdra-

Gospa od svih nas traži, posebno od ove župe koju je odabrala, od svih hodočasnika, od ovdašnje Crkve, da budemo živ znak žive vjere. Gospa s nama moli, s nama je.

viti ni čovječanstvo ni društvo ako obitelj ne ozdravi duhovno.

Ivane, mnogo smo govorili o ukazanjima. Zanima me imate li za vrijeme ukazanja osjećaj za vrijeme i prostor?

– Prije svega želim naglasiti da se za svaki susret s Gospom uvijek pripremamo. Ja ne mogu znati hoće li Gospa doći ili ne. Postoji priprema kroz molitvu krunice i tako očekujemo njezin dolazak. Što više vrijeme prolazi, ja sve više osjećam njezinu blizinu u svome srcu. Kada ona dolazi ja kleknem i počinjem moliti. Za Gospin se dolazak pripremamo molitvom sedam Očenaša. Ona dolazi u trenutku kada prestanem moliti tih sedam Očenaša. Znak njezina dolaska je svjetlost koja se tada pojavi. Nije to svjetlost koju mi vidimo ovdje na zemlji. To je svje-

tlost raja. S njom dolazi jedan dio raja. Kad god Gospa dolazi, ja više ništa ne vidim: ni ispred sebe, ni iza sebe, ni oko sebe. Vidim samo nju u toj svjetlosti. Ne osjećam tada ni vrijeme ni prostor. Tada počinje razgovor s njom. Razgovor uvijek počinje s njezinim majčinskim pozdravom: "Hvaljen Isus, draga djeco moja!" Gospa tijekom ukazanja nikada ne staje na zemlju, uvijek lebdi na oblaku. Vrlo sam rijetko mogao vidjeti njezina stopala, uvijek je u oblaku.

Mirjana, Ivanka i Jakov već su primili 10 tajni, Marija, Vicka i Vi još nemate tu deset tajnu. Ne znate ni kada ćete je primiti. Pretpostavljam da će tada prestati svakodnevna ukazanja kao što su i njima prestala.

– Mirjana, Ivanka i Jakov već su primili svih deset tajni, a nas troje još uvijek imamo po devet tajni. Mi ne znamo kada ćemo primiti tu posljednju tajnu. Također ne znamo hoće li se tada ukazanja nastaviti. Mi to ne možemo predvidjeti.

Na kraju ovoga razgovora što bi poručio čitateljima Glasnika mira?

– Pozvao bih na odgovornost. Ovo je velik dar koji smo primili, velik je to dar za župu. Mi moramo iskoristiti sve te talente koje nam je Bog dao. Nadam se da ćemo uistinu prihvatiti ono na što nas Gospa poziva. Nadam se da ćemo prihvatiti njezine poruke i biti sustvaratelji boljega svijeta. Međutim, moramo se odlučiti na molitvu i živjeti ono što nam Gospa poručuje. Moramo moliti za evangelizaciju svijeta i čovječanstva, jer danas je evangelizacija toliko potrebna. Ona mora učiti u naše obitelji, obnoviti i njih i svijet. Nemojmo tražiti vanjske znakove, da nešto vidimo, da nešto opipamo pa da se uvjerimo i kažemo da je to stvarno... Gospa od svih nas traži, posebno od ove župe koju je odabrala, od svih hodočasnika, od ovdašnje Crkve, da budemo živ znak žive vjere. Gospa s nama moli, s nama je. U jednoj poruci ona kaže da joj je njezin Sin dopustio da ovoliko ostane s nama jer nas želi voditi, jer nas želi učiti, ohrabriti, tješiti. To Gospa kaže. Stoga, prihvatimo ono na što nas Majka poziva, živimo prema njezinim porukama i budimo taj živ znak.

Što je sloboda?

S fra Slavkom Barbarićem razmišljamo o tome što je sloboda

Priredio fra Marinko Šakota

Sloboda je dar, ali čovjek zaboravlja da ona u sebi ima i poziv na uzdarje, na zadatak i odgovornost. Čovjek, dođuše, ne zaboravlja da sloboda znači imati mogućnost odabira i odlučivanja, ali zaboravlja da svaki izbor nije jednako dobar, da postoje posljedice odluka i da one mogu biti i loše – i za druge i za njega.

“Odluka je slobodna, to jest čovjek ima mogućnost reći Bogu *da* ili *ne*. Ali ta odluka ima posve konkretne posljedice. Ako se, naime, čovjek između svjetla i tame odluči za tamu, onda ostaje u tami, iako ga tama ne usređuje nego ga onesposobljuje za život, zato što nije prirodna čovjeku. Tako čovjek,

odlučujući se za Boga ili protiv Boga, s Bogom ili bez Boga, donosi bitne odluke. Pravi sudbonosne korake te ili raste i razvija se ili se uništava i nestaje. U tome se sastoji odluka za raj, za nebo.”

Čovjek se zbilja mora trgnuti, probuditi i ponovno proučiti lekciju o pravoj biti slobode.

“U ovo vrijeme sloboda se otrgnula od odgovornosti i uništava čovjeka koji u krivo shvaćenoj slobodi čini bez odgovornosti sve ono što može. A naša se sloboda sastoji u tome da se odlučimo za Božju istinu i da s njome surađujemo. Sve ostalo je teška prijevarena i završava uništenjem.”

Vidioci govore

Marija Pavlović -Lunetti 6/9

Mnogo puta susretnem ljude koji su mlaki, koji više nemaju vjere, koji ne znaju što znače sakramenti, koji ne znaju što znači sveta Misa. Dođe mi da ih protresem, da im kažem: Probudite se, ovdje ste pod Gospinim plaštem, Gospa se ukazuje svakoga dana! Meni se zna učiniti da se za neke ne može više ništa učiniti, ali Gospa ne gubi nadu. U svakoj poruci koju daje kaže: “Draga djeco, hvala vam što ste se odazvali momu pozivu!” Gledajući Gospu, ja iznova povjerujem u sve vas. Ne ja, Marija, nego Gospa, jer ona vjeruje kada kaže: “Draga djeco, ne zaboravite, ja sam vaša majka i ja vas ljubim.”

Gospa je najprije vodila međugorsku župu preko poruka četvrtkom, a onda je počela davati poruke 25. u mjesecu da bi vodila sve one koji žele prihvatiti njezinu poruku i staviti je u život. Gospa nam u posljednje vrijeme upućuje još jedan poziv. Svakog drugog u mjesecu daje poruku i poziva sve ljude na molitvu za one koji su daleko, za one koji nisu upoznali Božju ljubav. Gospa želi da postanemo svjetlo, svjetlo za ovaj svijet bez Boga, sol za ovu zemlju, kvasac za ljude koji su daleko od Boga.

Članovi Frame - naši suradnici

Sv. Antun Padovanski

Sveti Antun Padovanski rođen je u Lisabonu, glavnom gradu Portugala. Njegovo krsno ime je Fernando Martins de Bulhões, a ime Antun dobio je kada je stupio u franjevački red. Naslov *Padovanski* dobio je jer je umro u talijanskom gradu Padovi, gdje i počivaju njegovi zemni ostatci. Njegovi roditelji bili su plemićkoga roda, ali su prije svega bili istinski, bogobojazni kršćani. Cijenili su krijepest više nego plemstvo i nastojali su je što bolje ucijepiti u sinovo srce. Već u petnaestoj godini života Antun je stupio u samostan augustinaca kraj Lisabona, a zatim se na vlastitu molbu premjestio u samostan sv. Križa u Koimbru. Nakon osam godina boravka u Koimbri za-ređen je za svećenika.

Potaknut mučeničkom smrću petorice misionara iz reda sv. Franje, u njemu se javlja žarka želja da prolije svoju krv za vjeru i stoga stupa u franjevački red. Uzorom mu je bio sv. Antun Pustinjak pa je uz svoje molitve izvršavao i pokornička djela. Nastojao je naviještati svetu vjeru nevjernicima pa mu je provincijal dopustio da propovijeda Maurima u Africi. Nakon što se razbolio na afričkoj obali, krenuo je natrag u Španjolsku, ali je u putu zastao na sicilijanskoj obali gdje se

oporavljao kod svoje braće. Veselila ga je činjenica da će se susresti sa svojim duhovnim ocem, sa svetim Franjom. Taj ga je razgovor sa svetim Franjom posebno ohrabrio i napunio utjehom i pouzdanjem te je odlučio da će ostati u Italiji i da se ne će vraćati u Španjolsku.

Malo je svetaca u Katoličkoj Crkvi po kojima je Bog činio tolika i tako izvanredna čudesa kao što je tvorio po sv. Antunu. Naime, jedna je gospođa željela slušati propovijedi sv. Antuna, no to joj nije dopustio njezin muž. Ona se zatim popela na gornji kat kuće i otud je s prozora posve jasno slušala propovijed iako je sv. Antun propovijedao na mjestu udaljenu gotovo sat hoda od njezine kuće. Kad je to kazala svome mužu i kad se i on osvjedočio svojim ušima, obratio se i otad rado slušao riječ Božju. Jednom prilikom u pokušaju da zaustavi krivovjerje u gradu zvanom Rimini, sveti je Antun izjavio: “Dođite, nerazumne ribe, da čujete riječ Gospodina koji vas je stvorio, na sramotu ljudima koji zatvaraju uši i srce glasu Božjem i ostaju u bludnji.” Okupilo se mnogo ljudi, što iz radoznalosti, što s nakanom da se narugaju, no nakon što je svetac izgovorio te riječi, uzburkalo se more i silan broj riba sva-

ke vrste i veličine doplivao je k obali da čuju riječi sv. Antuna koji je nastavio nizati hvale Bogu svemogućemu.

Nakon što je sv. Ante boravio četiri mjeseca u Rimu, vratio se u Padovu kako bi nastavio sa svojim apostolskim radom. No, 13. lipnja 1231. godine. umire u Arcelli kod Padove u trideset i šestoj godini svoga života. Već u svibnju 1232. papa Grgur IX. uvrstio ga je u svetce. Redovnici sv. Franje odmah su započeli pripreme oko gradnje crkve u Padovi u čast sv. Antunu Padovanskom. Crkva je izgrađena 1263. i u travnju te iste godine posvećena te su u nju prenesene moći sv. Antuna. Tadašnji general reda sv. Bonaventura dao je otvoriti lijes sv. Antuna i tada su se svi nazočni zadivili nad onim što su vidjeli: cijelo je tijelo istrunulo, no ne i jezik koji je još uvijek bio cijel i rumen, a takav je ostao sve do dana današnjega.

Danas se diljem svijeta na dan 13. lipnja hodočasti u svetišta sv. Ante. Jedno takvo svetište nalazi se u blizini Međugorja. Desetci tisuća ljudi vjernika iz cijele Hercegovine, ali i iz Dalmacije, hodočaste svake godine na Humac noseći svoje životne križeve na ramenima.

Veronika Vasilj

Gradimo novo društvo, drukčije od onog komunističkog

Naš sugovornik je mons. dr. Mile Bogović, gospićko-senjski biskup i predsjednik Komisije HBK i BK BiH za hrvatski martirologij. Uz to što je vrstan biskup i povjesničar, široj je javnosti poznat i kao pokretač i graditelj Crkve hrvatskih mučenika na Udbini.

Razgovarao Krešo Šego

Od stradanja stotina tisuća mučenika u Drugome svjetskom ratu i poraću prošlo je sedam desetljeća, a još se uvijek nije utvrdio njihov točan broj, nisu prikupljeni posmrtni ostaci, nisu pokopani, ne zna se ime i prezime svakoga od njih. Kako je to moguće? Hrvatska je nezavisna već 23 godine pa se na tome moglo slobodno raditi, ili možda ne?

– Da bi se došlo do potpuna broja i do osnovnih podataka o svakoj žrtvi, potrebno je pokrenuti popis na razini države, da u tome na svoj način sudjeluju sva državna tijela. Takav popis nije bio poželjan u prijašnjoj državi, a izgleda da bi mnogima i danas smetao. Kod posljednjeg popisa pučanstva u Hrvatskoj Komisija "Justitia et pax" predložila je obrazac za popis žrtava, ali to nije prihvatila ni tadašnja Vlada. Ovih dana čitam knjigu Ivana Kozlice o Markovića jami. Na jednom mjestu Kozlica kaže da su komunisti, odnosno partizani, mislili da će zabetonirati istinu ako zabetoniraju ulaz u jame u koje su bacali zarobljenike. Istina će prije ili kasnije ipak propjevati, makar kroz onu sviralu iz koje su izlazile riječi: "U cara Trajana kozje uši!" Komunističke "kozje uši" proviruju malo-pomalo, iako se dobro skrivaju. Oko svojih "istina" partizani, odnosno komunisti, podigoše velike nasipe, ali bujica istine ipak nagrizala i probija. Možda i ne bi bilo dobro da se javnost naglo suoči sa svim onim što je "unutar nasipa" jer se mnogi ne bi uspjeli snaći, ali od puta istine nikako se ne smije odustati.

Do devedesetih godina prošloga stoljeća o hrvatskim se žrtvama moglo govoriti samo potajno. Oni koji su se usudili pisati o tome bili su progonjeni, a njihova djela zabranjivana. No, sudeći po dosad učinjenju, čini se da nije puno postignuto ni nakon tog komunističkog vremena?

– Dugo smo živjeli u društvu u kojem se nije smjelo spomenuti komunistički zločin jer se zločinom smatrao govor o tim zločinima. Trebalo je stvoriti što bolju sliku o pobjednicima, a što lošiju o poraženima. Ta slika pravljena je na krivim pretpostavkama i samo se na njima može održati. Na žalost, mnogo ih je koji i dalje žele očuvati tu krivu sliku i iz istih razloga nastoje omesti prikupljanje istinitih podataka. Rekli bismo da je razlog razumljiv, ali štetan i žalostan. Ta je slika građena na polazištima koja se ne mogu braniti ni u kakvoj demokraciji: na pravu na mržnju, laž i nasilje. Ta si je "prava" izborila još Francuska revolucija. Ne može se nijekati da se ona izborila i za neka ljudska prava koja znače istinski napredak, ali zbog tih negativnih "prava" suvremena je civilizacija usmjerena prema katastrofama kao što su bila dva svjetska rata. Ta prava sebi prisvaja i komunistički pokret u svim zemljama. On bez tih "prava" jednostavno ne može opstati i urušio se kada se njima nije mogao koristiti. Ako se ta prava ospore, kako se može održati građevina koja je to smatrala dopuštenim građevnim materijalom?

U čemu vidite glavne razloge da se nije više postiglo?

– Upravo u tome što sam maloprije rekao. Istina je da i nas zahvaća zaraza mržnje, laži i nasilja jer smo svi mi skloni grijehu. No, jedno je osjećati u sebi tu sklonosti i boriti se pro-

ativ nje, katkada uspješno, katkada neuspješno, a drugo je smatrati da imamo pravo na mržnju, laž i nasilje. I u Isusovo je vrijeme bilo i jednih i drugih. Oni koji su grijeshili, ali su se borili protiv tih svojih slabosti, bili su ona skupina koja se okupljala oko Isusa i s kojima se i on rado družio. Oni, pak, koji su držali da imaju pravo na mržnju, laž i nasilje, ti su Isusa pratili samo da bi ga uhvatili u riječi i optužili ga. To su oni "vrebači", preteče današnjih udbaša. S njima se Isus nije volio družiti i na toj je relaciji često zaškrilo.

Možemo reći da smo nakon 1945. živjeli u državi u kojoj je vodeća klasa smatrala da zbog "viših ciljeva" ima pravo na mržnju, laž i nasilje. Ta prava prisvajala su sebi sva "revolucionarna" društva. Istina, nije se ta država u izgradnji društva služila samo tim "pravima", ali se služila i njima. Stvorila je oko sebe sigurnosne mehanizme, nasipe, koji su novim mržnjama, lažima i nasiljem štitali takav sustav. Jasno je da u današnjem kakvu-takvu demokratskome preispitivanju nadiranjem kroz javnost pravoga vrijednosnoga sustava, koji se temelji na ljubavi, istini i nenasilju, pucaju nasipi oko tako stvorene slike društva. Ali svi osjećamo koliko su ti nasipi jaki. Još je danas moguće da udbaša tuži biskupa, da se bez obrazlaganja najavljuje kako se ne će dopustiti mijenjanje povijesti, da se otkazuje pokroviteljstvo Hrvatskog sabora nad Bleiburgom, a istodobno cijeli državni vrh ide u Jasenovac... Još danas naša država financira projekte koji brane prodor istine u lažnu sliku naše prošlosti. Svatko tko se zanima za tu problematiku može doći do podataka da na jasenovačkom popisu žrtava ima mnogo onih koji su preživjeli taj logor ili su poginuli negdje drugdje. Danas znamo i da su u Jasenovcu ubijani ljudi

nakon uspostave komunističke vlasti. Očit je otpor tom prodoru istine. Također, jasno je da se Pavle Vranican spustio u Šaranovu jamu u Jadovnu i da ondje nije našao nikakve ljudske kosti, ali se Đuri Zatezalu to ne sviđa jer treba očuvati staru sliku koju je stvorio uz pomoć Partije. On ne će tražiti nekoga tko bi provjerio istinitost Vranicanovih riječi, nego će tražiti onoga koji se ne će spuštati u jamu, a i dalje će proizvoditi laži. Ipak, i ti će nasipi oko slike komunističkoga društva morati popustiti pod udarom istine.

Ne bi bilo dobro kada bismo se borili za to da se danas protivnicima komunista osiguraju prava koja su oni imali do 1991. Kažu da je iz neke umobolnice pobjegao bolesnik, uhvatio sjekiru te nastavio trčati za prvim prolaznikom. Prolaznik je trčao i bježao, ali je iznemogao i pao čekajući kada će ga progonitelj zatući. Međutim, on je tog siromaha potapšao po ramenu, pružio mu sjekiru i rekao: "Sad ti trči za mnom!" Hoću time reći kako je ludo misliti da je došao red na nekoga da uzme sjekiru i goni drugoga. Treba graditi društvo na dobroti, istini i nenasilju, bez obzira na to kakvo bilo ono prijašnje.

HBK i BK BiH osnovale su Komisiju za hrvatski martirologij. Koje su zadaće dotične Komisije i što je do sada ostvareno?

– Komisija je tijelo HBK i BK BiH za istraživanje mučeničkih tragova na hrvatskom prostoru i širi štovanje prema hrvatskim mučenicima. Osnovana je na poticaj pape Ivana Pavla II. da svaki narod popiše svoje mučenike i da s poštovanjem i štovanjem gaji sjećanja na njih.

Komisija surađuje s postulatorama i vice-postulatorama koje rade na proglašenju hrvatskih žrtava svetima ili blaženima. Surađuje sa svim ustanovama i pojedincima koji se bave istraživanjem žrtava na našim prostorima. U tu svrhu organizira znanstvene skupove, tribine i predavanja. Komisija ima svoje glasilo *Hrvatska vjernost*, a održana su i dva znanstvena skupa. S prvog skupa o komunističkim zločinima iz Drugoga svjetskog rata i poraća već je objavljen zbornik radova. Osobno sam išao u svako biskupijsko sjedište Hrvatske te Bosne i Hercegovine i predstavio taj zbornik. Uz mene su bili stručnjaci i članovi Komisije za hrvatski martirologij. Nije nam cilj otkrivati više mučitelja, nego posvijestiti narodu da izrazi svoje poštovanje svim žrtvama.

Ostvaruje li se odluka da se popis žrtava iz Drugog svjetskog rata i poraća napravi na razini svake biskupije i je li postavljen rok za taj iznimno važan posao?

– Nije! Gospićko-senjska biskupija nastojat će napraviti uzorak pa da i drugi vide kako bi se to moglo kod njih učiniti.

Kad je Komisija za hrvatski martirologij preuzela obvezu da u dogledno vrijeme popiše sve katoličke žrtve Drugog svjetskog rata i poraća, uz potporu obiju konferencija, naglasila je da je to potrebno ponajprije jer stradali zaslužuju da im se očuva spomen. Budući da je država odustala od popisa, a brojem žrtava stalno se manipulira, Komisija smatra žurnim popisati sve katoličke žrtve Drugoga svjetskog rata i poraća kako bi se onda između njih moglo izdvojiti one koje imaju znakove mučeništva (*fama sanctitatis*). U dosadašnjim popisima postoji kategorija vjere, ali nema biskupija i župa. Koristeći dosadašnje popise, Komisija preuzima obvezu popisati sve stradale katolike u Drugome svjetskom ratu i poraću koje će prilagoditi popisu biskupija i župa.

Svaka biskupija, odnosno nadbiskupija, ima svoje povje-

renstvo na čelu s povjerenikom kojega imenuje nadležni biskup ili nadbiskup. Zadaća (nad-)biskupijskog povjerenstva je upoznati se s postojećom bazom podataka iz središnje tehničke službe, postojeće podatke rasporediti po župama, izbaciti iz baze podataka dvostruke ili višestruke upise istih osoba te prikupiti literaturu i građu o poznatim popisima koji nisu uvedeni u središnju bazu podataka.

Kada se dovrše radovi oko unošenja podataka i utvrdi njihova točnost i povijesna istinitost, stavit će se preko interneta na uvid svim zainteresiranim kako bi mogli dostaviti ispravke i dopune. Valja provjeriti jesu li iskorišteni svi lokalni žrtvoslovi.

Mislite li da se toliki trud isplati, da je on potreban i da se time treba baviti jedna crkvena ustanova?

– Komisija HBK i BK BiH preuzela je obvezu da u dogledno vrijeme popiše sve katoličke žrtve Drugoga svjetskog rata i poraća jer takav popis još nije napravljen, a država je odustala od njega jer se manipulira brojem žrtava, jer stradali zaslužuju da im se sačuva spomen, jer je među njima bilo pravih mučenika na što nas je pozvao i papa Ivan Pavao II.

Od današnjega naraštaja očekuje se da izvuče iz zaborava i digne na razinu sjećanja istinu o našim stradalnicima. Pritom treba baratati istinitim podatcima, a onda to možemo tražiti i od drugih. Od koga se treba očekivati više razumijevanja i osjetljivosti za stradale ako ne od Crkve? Prema pismima (neka je objavio *Hrvatski tjednik*, 28. kolovoza 2013.) vidi se da je bilo mnoštvo mučeničkih umiranja. Nisu to rijetkosti.

Do sada je bilo više pokušaja popisivanja žrtava Drugoga svjetskog rata i poraća, ali nijedan nije doveden do kraja. Komisija posjeduje popis Saborske komisije za žrtve (1991. – 1999.) i još jedan popis u koji su unošeni podatci do 2008. Također, postoje objavljeni i neobjavljeni žrtvoslovi pojedinih područja, dobrim dijelom očuvani, ali neuvedeni u spomenute baze podataka.

U dosadašnjim popisima postoji kategorija vjere, ali ne biskupija i župa. Po biskupijama se popis može obaviti u središtu, a po župama unutar biskupija. Još ima po mjestima dosta učinjenih popisa koji nisu dostavljeni Komisiji jer je ona u međuvremenu ukinuta.

Kod skupljanja podataka o stradalima treba napose ispitati i zabilježiti izraze vjerničkog (mučeničkog) umiranja gdje je god to moguće. Na taj ćemo način dobiti gradivo za eventualni postupak skupnog proglašenja mučenika.

Nastavak na 16. str. ►

▶ Nastavak s 15. str.

Oče biskupe, kažite nam što smatrate da je bit zločina koji se dogodio na hercegovačkim prostorima, između ostaloga i nad 66 franjevaca?

Već spomenuti spremnici mržnje kretali su 1944. prema Širokome Brijegu. Plodovi su slični onima u Brotnju. Kako reče Ivan Kozlica, u to je vrijeme već razrađena strategija kako se treba obračunati s "nazadnim i protivničkim elementima" i osigurati "revolucionarne tekovine". Treba shvatiti bit revolucije: oni su dali na znanje što je dobro, a što je zlo. One koji se tome protive treba ukloniti. Ono što treba više puta ponoviti jest da ti ljudi drže da imaju pravo na laž, na mržnju i na nasilje. Druge koji to ne shvaćaju treba preodgojiti. Kod nas se dogodilo dodatno zlo. Revolucionari su imali saveznike u onima koji su nijekali hrvatsku državu i hrvatski narod po logici da je neprijatelj moga neprijatelja moj prijatelj i saveznik.

Zemlja smo mučenika, a imamo i Crkvu hrvatskih mučenika na Udbini, čiju ste gradnju potaknuli i vodili. I sav ovaj govor, rekao bih, utkan je u tu namisao. Što nama današnjima govore naši mučenici i kako bi se, po Vašem mišljenju, trebao danas vladati hrvatski narod?

Moram dobro paziti da sebi ne prisvajamo nešto što kod drugoga osuđujemo: laž, mržnju i nasilje. Treba tražiti istinu i spasiti povijest da u javnost dopre onakva kakva je bila. Mi nemamo pravo stvarati nasipe ili zatvoriti istinu o djelima hrvatske države i Hrvata. Nadasve je važno da u spašavanju povijesti na prvo mjesto stavimo spašavanje istine o žrtvama. Jedino polazeći od žrtava možemo doći do opraštanja i pomirenja sa svima. Isusovi učenici nisu gradili zajedništvo na mržnji prema Isusovim neprijateljima, nego na poštivanju i čašćenju Isusove žrtve. Žrtva je u središtu glavnog kršćanskog okupljanja – Mise. Jednako se može reći i za hrvatsko zajedništvo: ne će se ono ojačati ako raspirujemo mržnju prema onima koji su nam činili zlo, nego ako gradimo zajedništvo na žrtvama koje su stradale. Neprijateljima se treba baviti samo toliko koliko je potrebno za razumijevanje veličine žrtve. Dakako, to govorim kao svećenik i kršćanin. To stoji u pozadini izgradnje Crkve hrvatskih mučenika. Nikome ne pada na pamet osporiti povijesnoj struci da upozna zlu narav zločinaca. .

(Cijeli razgovor s mons. Bogovićem bit će objavljen u sljedećem broju glasila Stopama pobijenih)

Zahvaljujem župljanima na ustrajnosti

Uoči 33. obljetnice ukazanja Kraljice Mira u Međugorje je hodočastio biskup Denis Brown s Novoga Zelanda

Razgovarala Huanita Dragičević

Denis Brown katolički je biskup iz Hamiltona na Novome Zelandu, gdje djeluje već 20 godina. Biskupsko je zaređenje primio 1977. na zabačenu pacifičkome otoku Rarotonga, u istoimenoj biskupiji koja je ujedno i misijsko središte. To je ogromno vodeno područje od milijun četvornih metara i mnoštvom razbacanih otoka. U tom je kraju šest godina službovao kao biskup, a onda je premješten u biskupiju Auckland na Novome Zelandu. Tamo je proveo 12 godina, a zatim je premješten u Hamilton. Biskup Brown živi u malom gradu Matamatu, poznatu kao "gradu Hobbita" jer se na tom području snimao film *Gospodar prstenova*.

Sjećate li se kad ste prvi put čuli za Međugorje?

– Bio sam biskup u Aucklandu kad nas je posjetio fra Jozo. Imao je govor u tamošnjoj katedrali. Pokušao sam slijediti priču i, kao i svi ostali, razočarao se kada sam shvatio da postoje različite "primjese" vezane za ovo mjesto. Marija daje poruku mira i poruka mira nadjačat će različitost mišljenja.

Kako ste se odlučili doći u Međugorje nakon toliko godina?

– Hodočasnik sam već neko vrijeme. Prije četiri godine hodočastio sam u Svetu Zemlju i to je bilo moje prvo hodočašće, a prije dvije godine zaputio sam se u Irsku na Međunarodni euharistijski kongres. Onda se otvorila prilika za novo hodočašće, ovo na kojem sam sada i koje je započelo u Asizu prije 10 dana. Imali smo povlasticu nazočiti kanonizaciji Ivana XXIII. i Ivana Pavla II. Od tada smo posjetili San Giovanni Rotondo, svetište pape Pija, a onda smo došli ovamo. Napo-

sljetku idemo u Lurd i time završavamo svoje hodočašće.

Kako ste doživjeli Međugorje u svome srcu? Kako ste doživjeli Brdo ukazanja, Križevac, crkvu?

– Sjećam se kako sam jednom hodočasniku rekao da se veselim što ću posjetiti Međugorje jer je to mjesto gdje se događa toliko stvari. Bilo je toliko iskustava u ova tri ili četiri dana koliko smo ovdje. Proveli smo vrijeme s Ivanom i imao sam povlasticu klečati uz njega dok je imao ukazanje neku večer u svojoj kapelici. Danas smo bili na Brdu ukazanja i postoji nešto posebno u vezi s time. Bio sam sretan što sam jučer pred prepunom zajednicom koncelebrirao na misi za englesko govorno područje. Toliko se ljudi ispovjedilo, vidjelice

su prenosile poruku Kraljice Mira posljednjih dana... Ono što sam posebno zapazio jest to da ni Ivan ni Vicka nisu razmetljive i hvalisave osobe. Oni su dva različita karaktera kroz koje Gospa govori na različite načine, načine s kojima se oni mogu nositi. Impresivno je da je Ivan tako ponizna osoba, da nije hvalisav ni u načinu prenošenja Gospine poruke. Očito je da ima vrlo jaku vjeru. Vicka je opet drukčija. Ona je mistična i osoba molitve. Jutros je molila nada mnom i to je bilo posebno iskustvo. Nakon što se pomolila, zamolila je da ju

blagoslovim. Ovi su dani bili puni uzbuđenja i prepuni duhovnih iskustava.

Budući da ste spomenuli Gospino ukazanje Ivanu u kapelici, možete li mi reći jeste li štogod osjetili u svome srcu za vrijeme ukazanja?

– Postao sam svjestan da sam u prisutnosti jako duhovne osobe, osobe koja je u mogućnosti blisko razgovarati s Gospom. Nikada prije to nisam doživio i to me je zaista dodirnilo. Jednostavno uronite u ono što se događa, nađete se u situaciji da netko pored vas vodi sveti razgovor. Vidite Ivana koji u tišini razgovara, ali isto tako vidite da većinu vremena on sluša, a da mu Ona govori.

Već 33 godine Gospa daje poruke cijelomu svijetu. Pretpostavljam da ste ih imali priliku čuti. Kako Vi osjećate te poruke? Mislite li da slušamo ono što nam Gospa govori?

– Danas sam na Brdu ukazanja promišljao o tome da je Gospa ponekad u svojim ukazanjima tužna, ali nas i dalje nastavlja pozivati na mir. To je njezina velika poruka. Meni je zanimljivo da su fatimske, lurdske i međugorske poruke istovjetne, a to je da molimo. Danas sam propovijedao o jednoj od Gospinih poruka. Glavna tema je bila evanđelje i htio sam zajednici govoriti o učenicima koji su išli u Jeruzalem i pitali se gori li im srce dok čitaju Pismo... To je snažna poruka Međugorja – da moramo voljeti Sveto pismo. Postoje i druge stvari koje su dio poruke, a to je ljubav za svetu Misu, za pričest, ljubav za sakrament pomirenja i poruka mira.

Što biste poručili čitateljima?

– Svima želim reći da dođu u Međugorje ako je ikako moguće i da iskuse ovdašnje molitveno ozračje. Nisu samo vidioći ono što čini Međugorje, nego vjera hodočasnika. Ovdje ste nošeni molitvom hodočasnika, a to Bog progovara kroz svoje ljude. Postoji prekrasan ulomak koji me ovih dana zaokuplja, a to je ulomak iz Pavlove poslanice: "Vi ste rod izabrani, kraljevsko svećenstvo, sveti puk, narod određen za Božju svojinu, da razglasite slavna djela onoga koji vas pozva iz tame u svoje divno svjetlo." Svima bih poručio da dođu ovamo i osjete što znači biti narod Božji.

Što poručujete nama župljanima?

– Župljanima želim reći hvala! Vaš je privatni život podređen hodočasnima i vaša je gostoljubivost izraz i način prenošenja Marijinih poruka mira. Hvala vam, župljani, na vašem gostoprimstvu i što ste tolika potpora vidioćima i što ste tako srčana zajednica.

Za pravdu i mir – mir kao djelo pravde

Papa Franjo: Neka nitko ne rabi Božje ime da bi opravdao nasilje!

fra Tomislav Pervan

Treći dan Papina boravka u Svetoj Zemlji odvijao se u znaku međureligijskoga dijaloga. Papa je ujutro pohodio sveta islamska mjesta na prostoru nekadašnjega židovskoga hrama, potom Zid plača, gdje se dugo molio i prema židovskome običaju u zid utisnuo svoju napisanu molitvenu nakanu.

Zajedno s predsjednikom Shimonom Peresom i predsjednikom vlade toga je dopodneva posjetio grob Teodora Herzla, oca i utemeljitelja novovjekoga cionizma, te spomen-obilježje na holokaust – Yad Vashem. Tu je zapalio “vječno svjetlo” u Dvorani sjećanja, koja podsjeća na šest milijuna židovskih žrtava stradalih u Drugome svjetskom ratu, položio vijenac sa žutim i bijelim cvjetovima te pozdravio preživjele iz koncentracijskih logora kojima je uz dubok naklon poljubio ruke.

U svome obraćanju u Yad Vashemu papa je Franjo govorio – ishodeći od Božjega pitanja “Adame gdje si?” (Post 3,9) – u obliku meditacije o “nemjerljivoj tragediji šoaha” i na sve prizivao milosrđe Božje: *Čuj nas, Gospodine, smiluj nam se. Protiv tebe smo sagriješili. Ti stoluješ do vijeka. Spomeni se nas u svome velikom milosrđu. Pognute glave* Papa je prethodno slušao svjedočanstva žrtava, među ostalim i pismo židovske djevojčice iz Rumunjske koje je uputila svojim roditeljima. Odvedena je u logor i ondje ubijena.

Toga su jutro na prostoru dvaju svetih muslimanskih mjesta papu Franju primili jeruzalemski muftija Muhamed Husein te predsjednik vrhovnoga muslimanskoga vijeća Ikrime Sabri. Pridružio im se i jordanski princ Ghazi bin Muhamed bin Talal, rođak i teološki savjetnik jordanskoga kralja Abdulaha II., jer se hašemitska dinastija iz Jordana smatra čuvarom svetih islamskih mjesta pa i samoga Jeruzalema. Omarova džamija sa svojom zlat-

nom kupolom sagrađena je na mjestu s koga je prema muslimanskoj predaji prorok Muhammed sa svojim konjem odjahao u nebo. Zajedno s obližnjom Al-Aksa-džamijom to su iza Meke i Medine najznačajnija islamska svetišta. Na ulasku u Omarovu džamiju Papa je prema islamskom običaju izuo cipele.

Tu je Papa pozvao religije na dijalog. Skrenuo je pozornost na Abrahama, praoca židovske, kršćanske i islamske vjere. Papa je pozvao muslimanske i kršćanske predstavnike da se međusobno poštuju kao “braća i sestre”, da se ljube te “razumiju patnje jedni drugih”. Oslovlivši više puta muslimane s “draga braćo”, Papa je nadalje rekao: “Neka nitko ne rabi Božje ime da bi opravdao nasilje! Radimo zajedno na djelu pravde i mira!” Veliki je muftija skrenuo pozornost na značenje tih mjesta za muslimane i žalio se na tvrdoću prema Palestincima. Mir se u cijeloj regiji može postići samo u međusobnu poštivanju.

Na Zidu plača, ostatcima židovskoga hrama što ga je podigao kralj Herod, a sa zemljom sravnili Rimljani, prije nego je pristupio Zidu, Papi je protumačena njegova povijest. Naslonjen na Zid plača Papa je neobično dugo molio te, kao i njegovi prethodnici Ivan Pavao II. 2000. i Benedikt XVI. 2009., utisnuo papir u zid. Potom je zagrlio rabina Abrahama Skorru, svoga prijatelja iz Buenos Airesa, koji ga je pratio na njegovu putovanju.

Zatim je Papa pohodio grob Theodora Herzla (1860.-1904.), autora vizionarskoga djela objavljena 1896. *Židovska država*. Herzl slovi kao utemeljitelj suvremenoga cionističkoga pokreta te kao onaj koji je sanjao državu Izrael. Za dosadašnjih papinskih putovanja toga ne bijaše u programu posjeta. Izraelski su mediji gestu pape Franje vrjednovali kao znak kojim je htio ispraviti to što je Pio X. odbijao Herzla istodobno uspostavljajući protutežu svomu izričitom naglašavanju potrebe za palestinskom državom, o čemu je govorio za pohoda Betlehemu. Papa je pohodio i spo-

menik žrtvama terora podignut 1998. On je izrijeком osudio terorizam te nakon tihe molitve rekao: “Terorizam dolazi od zla i uzrokuje zlo!”

Potom su Papu i njegovu pratnju pozdravila obojica velikih rabina, sefardski i aškenaski. U pratnji su bili kardinali Parolin, Koch, Sandri i Tauran. I ovdje je ulogu prevoditelja imao franjevački kustos u Svetoj Zemlji Pierbattista Pizzaballa. Naime, Franjo je pozdravljen na hebrejskom jeziku. Između ostaloga, aškenaski je veliki rabin rekao: “Nadam se da Vaš pohod Jeruzalemu znači mir za cijeli svijet.” A Franjo mu je na to je uzvratilo: “Dobro je biti među braćom. Tim bolje ako su to starija braća!” Jedan je rabin rekao kako su ovdje okupljeni vrhovni predstavnici židovstva i Katoličke Crkve na što je Papa u šali dodao: “Velike ribe.” Potom je Papi uručen stari židovski traktat o miru.

U svome službenom obraćanju Papa je podsjetio na svoja osobna prijateljstva prema rabinima: “Kao što znate, još od vremena dok sam bio nadbiskup Buenos Airesa, mogao sam računati na prijateljstvo mnoge židovske braće. Zajednički smo s njima organizirali plodne inicijative susreta i dijaloga, s njima sam iskusio i značajne trenutke iskrenoga zajedništva na duhovnoj razini.” Put prijateljstva jest plod Drugoga vatikanskoga sabora, napose deklaracije *Nostra aetate*. Papa je uvjeren da je sve što se dogodilo za posljednjih de-

setljeća u odnosima između židova i katolika istinski Božji dar, čudo koje je sam Bog izveo. Taj dar ne bi bio vidljiv bez zalaganja mnogih odvažnih i velikodušnih ljudi, židova i kršćana. On je pohvalio dijalog između izraelskoga Velikoga rabinata te komisije Svete Stolice za odnose sa židovstvom. Taj je dijalog uspostavljen na poticaj Ivana Pavla II. nakon njegova pohoda Svetoj Zemlji.

Nadalje, Papa je rekao da nije riječ o tome da se njeguju odnosi međusobnoga poštovanja na čisto ljudskoj razini: “Kao kršćani i kao židovi pozvani smo pomno se pitati o duhovnome značenju te poveznice koja nas međusobno spaja. Riječ je o poveznici koja dolazi odozgora, koja je onkraj naše ljudske volje te ostaje netaknutom, unatoč poteškoćama glede međusobnih odnosa kojih je, na žalost, bilo u povijesti. S katoličke strane postoji nakana da se u punom doseg promišlja o smislu židovskih korijenja vlastita vjerovanja. Živo se ufam da će i s Vašom pomoći na židovskoj strani porasti zanimanje za poznavanje kršćanstva, napose kod mlađih naraštaja, upravo u ovoj blagoslovljenoj zemlji, u kojoj ova vjera prepoznaje svoje početke. Poznavanje duhovne baštine, vrjednovanje zajedničkih elemenata kao i poštivanje onoga što nas dijeli mogu”, prema riječima pape Franje, “pokazati put budućem razvitku naših odnosa koje stavljamo u Božje ruke.” Zajednički smo “kadri dati značajan prinos u stvari mira, za-

jednički smo kadri u svijetu zahvaćenu brzim promjenama svjedočiti vječno značenje božanskoga stvarateljskog plana; zajednički se možemo odlučno suprotstaviti svakom obliku antisemitizma te raznim drugim oblicima diskriminacije.”

Prema riječima predsjednika Shimona Peresa Papa unosi zamah u mirovne pregovore. Svojim pohodom Papa oživljuje napore da se okončaju nastojanja u mirovnome procesu između Židova i Palestinaca utemeljena na dvjema neovisnim državama koje bi živjele u miru – na židovskom Izraelu i arapskoj Palestini. Taj se cilj dade postići obostranim dogovorom. Peres je pohvalio Papu kao istinskoga borca protiv diskriminacije, antisemitizma i rasizma. Međutim, vjera zna ploditi i “trulim plodovima”. “Terorističke organizacije su te koje siju sjeme zla.” Peres je izrijeком prihvatio Franjinu inicijativu o molitvi za mir zajedno s palestinskim predsjednikom Mahmudom Abasom. Za njega, dobitnika Nobelove nagrade za mir, čast je izgovoriti jednu takvu molitvu: “Suradivati ćemo – židovi, kršćani i muslimani – da bismo okončali sve sukobe.” Za susreta njih su dvojica zajedno posadili maslinovo stablo kao znamen mira u vrtu predsjedničke palače.

Papa je sa svoje strane pozvao da se poštuju sveta mjesta židova, kršćana i muslimana. Treba se oprijeti svakom obliku nesnošljivosti. Sveta mjesta nisu muzeji niti turističke

atrakcije nego mjesta na kojima vjerske zajednice žive svoju vjeru, kulturu i svoj identitet. Treba stalno štiti njihov sakralni značaj, svi moraju poštovati slobodu i dostojanstvo svakoga čovjeka.

U žarište izraelskih medija stavljeno je Papino stajalište spram države Palestine. U medijima je izostalo oduševljenje za papu Franju. Ostat će zacijelo svakomu dojmljivo Papino spontano zaustavljanje na betonskome zidu u Betlehemu koji razdvaja židovski i palestinski teritorij, njegova spontana molitva te čelo naslonjeno na beton kao i na Zid plača u Jeruzalemu. Židovske su novine isticale da je Papa dao vjetra u jedra Palestincima u težnji za vlastitom državom. Svi ističu Papin poziv dvojici predsjednika u posjet Vatikanu kako bi se obnovili mirovni pregovori. Papa je svojim posjetom podjenuo miljkaze za budućnost odnosa triju religija na Bliskome istoku.

Putovanje Pape u Svetu Zemlju bijaše u minijaturi ono što je njegov pontifikat u cjelini. Naime, nastavak je to hoda putem koji su utrljali njegovi prethodnici, no s novim naglascima i novim stilom. Zaputio se u bliskoistočno “minsko polje” kojim se kretao suverenom sigurnošću onoga koji je ispunjen višom nadom i vjerom, a ne kalkulantskim strahom. Zaputio se kao mirotvorac i mirosnac, a pod tim nije mislio na mir o kome govore političari misleći pritom na šutnju oružja ili pak na pravo jačega. Papa je bio vođen mirom koji dolazi iz obraćena srca. Njegova nada nije puki optimizam, nego je utemeljena na onome što nas povezuje, a ne dijeli.

Nakana putovanja bijaše obilježavanje pedesete obljetnice susreta Pavla VI. i patrijarha Atenagore. Ovaj se put Papa susreo s patrijarhom Bartolomejom. Njihovi su govori bili prožeti teološkom dubinom dok su obojica pred očima imali Kristov križ, uskrsnuće i konačan cilj – jedinstvo Istoka i Zapada. Papa nije relativizirao Petrovu službu ni ulogu, nego je, kao i Ivan Pavao II., pozvao da se traže novi oblici obavljanja te službe koji bi odgovarali jedinstvu Crkava u budućnosti. Danas već imamo globalni ekumenizam mučeništva i krvi. Traženje zajedničkoga bijaše u žarištu susreta s islamskim i muslimanskim predstavnicima kao baštincima Abrahamove vjere. Rješenje odnosa između Palestinaca i Židova može se pronaći samo zajednički i uz dobru volju svih strana. Jasno, bilo bi naivno da će nakon desetljeća mržnje i nesnošljivosti zasjati odmah sunce mira i pravde, ali je Kristov namjesnik ostavio sredstvo i mjeru pravoga mira iza sebe. Bio bi već dobar plod ovoga posjeta kad bi barem razjedinjeni kršćani u Svetoj Zemlji shvatili smisao toga pohoda.

Medjugorje 1981.-2014.

Obnova Crkve, pape i nova evangelizacija

Papa Franjo dao je naslutiti da njegov pontifikat vjerojatno ne će trajati dugo, što zbog poodmakle dobi, a što zbog iscrpljenosti. U nedavnu razgovoru za španjolske novine on je istaknuo potez pape Benedikta XVI. i njegovo odreknuće od papinske službe što bi moglo postati pravilo ponašanja budućih papa.

fra Tomislav Pervan

Papa navodi da do prije sedamdeset godina nije bilo biskupa u miru, a danas je pravilo da biskupi, odredbom pape Pavla VI., s navršenih 75 godina života stavljaju svoju službu na raspolaganje. Stoga se Papa trudi ostaviti vidljive znakove svoga pontifikata.

Nije on ni izrazit ni briljantan teolog, nego većma praktičar i pastoralac, ali do srži iskusnog isusovac, sin i na tragu svoga duhovnog učitelja sv. Ignacija, ali i sv. Franje Asiškoga, čije je ime uzeo. U svojoj apostolskoj pobudnici *Evangelii gaudium – Radost evanđelja* prvo je poglavlje posvetio obnovi Crkve i evangelizaciji. To konkretno znači da se stvari nikako ne smiju prepustiti da idu svojim tijekom ili da ostanu takve kakve jesu. Latinoamerički Papa pritom je zbilja radikalna u primjeni toga pojma. Gotovo se sve u Crkvi mora promijeniti: i navike i običaji, i stilovi i rokovi, i crkveni govor i sve crkvene strukture. Svi moraju biti zahvaćeni misionarskim žarom i svjesnom odlukom, svi moraju biti svjedokom i misionarom. Današnja Crkva mora evangelizirati snažno i uporno, mora ju prožimati radost evanđelja i ta se radost mora oploditi u svijetu da se ljudi otvore Isusu i radosnoj vijesti (br. 25.27). Radost mora prožimati Crkvu i njezin navještaj, jer je *Gospodin u sredini njezinoj*. Danas živimo u monističkoj kulturi relativizma i nijekanja istine kojoj se treba suprotstaviti istina radosne vijesti.

Franjo je na početku svoga pontifikata ponudio Crkvi i svijetu *Evangelii gaudium*, što bi trebao biti program njegove službe rimskog biskupa i Petrova nasljednika. Prvi papa isusovac u svoje spise postulira obnovu snagom evanđelja i iz evanđelja. On to čini odlučno, snažno i gotovo zapovjednim tonom. On to ne čini samo u ovoj pobudnici, nego ne propušta nijednu zgodu a da to ne istakne. To se provlači kao crvena nit kroz sav njegov navještaj, već od jutarnjih kratkih homilija u

Domu sv. Marte, pa se i nehotice pitamo što je to pošlo *ukrivo* u Crkvi posljednjih desetljeća njezine burne povijesti. Papa izrijeком spominje Drugi vatikanski sabor te poslijekoncilske pape.

Nijedan od tih papa nije propuštao zgodu a da ne bi istaknuo potrebu suvremene evangelizacije. Pavao VI., kojega će papa Franjo 19. listopada na svršetku jesenskoga zasjedanja Biskupske sinode proglasiti blaženim, bio je uvjeren da je evanđelje najbolji odgovor na potrebu suvremena čovjeka, za sve ljude, bez razlike. U svojoj apostolskoj pobudnici *Evangelii nuntiandi* dao je smjernice za suvremenu evangelizaciju. Taj dokument od danas nije ništa izgubio od svoje suvremenosti, a već mu je 40 godina. Pavao VI. bio je uvjeren da su se nakon dva stoljeća, od vremena prosvjetiteljstva, Crkva i sekularni svijet kretali dvama kolosijecima gotovo bez dodirnih točaka. Bila su to dva svijeta koja su se mimoilazila ili pak sukobljavala. Tek je Drugi vatikanski sabor otvorio vrata i prozore Crkve prema svijetu. Pavao VI. bijaše uvjeren da Crkva – koja u sebi ima ispravne odgovore na čovjekove potrebe i čežnje – može stajati uz bok suvremenu svijetu te kao vjerski partner doprinositi izgradnji svjetskoga poretka i mira, napose nakon dvaju svjetskih ratova koji bijahu masovne svjetske klaonice. Mislio je i vjerovao da će Crkva dati svoj obol napretku i razvitku čovječanstva.

Giovanni Battista Montini – Pavao VI. – bio je osvjedočen da će Crkva na kraju uvjeriti i protivne sile, primjerice ateistički marksizam, da je kršćanski nauk i evanđelje bolji nauk i bolja praksa za ostvarenje humanističkih ciljeva od komunizma. Uslijedilo je, međutim, nešto čemu se ni Papa nije nadao. Crkva na Zapadu suočila se s dubokom krizom vjere što je zakočilo napredak i zanos kojim je kršćanska misao trebala zahvatiti sekularni svijet, čemu se Papa istinski nadao. Zbilo se zapravo suprotno: svjetovni je duh prodrio u Crkvu. Crkva se ubrzo nakon Sabora sekula-

rizirala te doslovce u mnogočemu posvjetovnjačila. Papa se nakon Sabora zbiljski zauzeo za reforme u Crkvi, ali je ipak i sam morao s bolom i žalom u duši priznati da je *ogavni smrad Sotone provalio i u Crkvu*. Nitko ne može nijekati da mu nije bilo do kraja stalo do obnove Crkve iz duha radosne vijesti. Na kraju je sjedio na optuženičkoj klupi ovoga svijeta zbog zauzimanja za život i enciklike *Humanae vitae*. Nosio je križ zajedno sa svojim Gospodinom, bio je ne osoba moći, nego patnje i supatnje sa svojim Gospodinom. Hodio je svojim križnim putem zbog grijeha u Crkvi i grijeha Crkve, ali i onih koji su se na nj nabacivali blatom. Netko je za nj rekao da je *on svet i ranjiv čovjek*.

Ivan Pavao II. utisnuo je značenje riječi *nova evangelizacija*. Na srcu mu je bila Crkva u cijelome svijetu. U svojim brojnim putovanjima htio je nasljedovati sv. Pavla, apostola naroda. Nije se dao ni zbuniti ni umoriti u navještaju Isusa Krista, jedinoga spasitelja i ot-

Ateizacija, ubijanje Boga u dušama, plod je bezbožnoga komunizma. Nakon njegova pada svijet se nije okrenuo kršćanskim vrijednotama, nego konzumerizmu. Urušavanje vjere i autodestrukcija europske kršćanske misli zahtijeva “liječenje”, zahtijeva život u vjeri koja ozdravljuje svijet, obitelj i pojedinca.

kupitelja, osloboditelja i posrednika između neba i zemlje. Katolička Crkva s nevjericom promatra kako se Crkva u nekoj katoličkoj Latinskoj Americi trajno osipa, kako sjevernoameričke protestantske i pentekostalne sekte, što uvjerljivo, što novčanim donacijama, odvlače vjernike u svoje krilo tako da se danas manje od 70 % Brazilaca priznaje katolicima. Kao dobar motritelj, pronicatelj i promišljatelj vremena u kojemu je živio, Papa je vidio da se Europa pretvara u postkršćanski kontinent. Bezbožni je komunizam prognozirao vjeru u srednjoj i istočnoj Europi, a situacija je bivala sve gorom što se dalje odmicalo prema istoku. Ateizacija, ubijanje Boga u dušama, plod je komunizma, a veliki je pisac i nobelovac Solženjicin rekao da će nakon komunizma svijetu trebati veoma dug proces liječenja i ozdravlivanja.

Nakon pada željezne zavjese očekivao je Papa iz Poljske da će se Istok okrenuti prema Bogu. On se duboko u duši razočarao činjenicom da se europski istok nakon pada komunizma okrenuo konzumerizmu, materijalističkom duhu i praksi, a ne kršćanskim vrijednostima, vjeri, Bogu i Kristu. Ivanu Pavlu II. uspjelo je – zbog karizmatične naravi svoga bića, svetosti života i otvorenosti – da

kroz svjetske dane mladih osvoji srca mladih ljudi koji su se stali zanimati za Crkvu. U vremenu kad se ubijala *generacija očeva* koji su uzrokovali tolike ratove i stradanja diljem svijeta, Ivan Pavao II. slovio je kao *istinski očinski lik*. Mnogi očevi odbijali su biti očevi svojoj djeci, a seksualna revolucija i pronalazak pilule uzrokovala je na Zapadu katastrofalnu demografsku sliku tako da danas imamo Europu staraca, seniora.

Koncilski teolog J. Ratzinger, potonji papa Benedikt XVI., od svojih je mladih student-skih i profesorskih dana gorko proživljavao urušavanje vjere. Pisao je i govorio javno o *Crkvi pogana*: ne toliko o *Crkvi iz pogana*, kao u ranoj fazi kršćanstva, nego o onima koji su u Crkvi, koji su primili sakramente, ali žive poganskim načinom i stilom, koji su otuđeni od života Crkve i sakramenata. Govorio je o vjeri kao plamenu svijeće koja nema ulja, hrane, zraka, pa je u opasnosti da se utrne. I on je u početcima Drugoga vatikanskoga sabora dijelio s mnogim crkvenim ocima optimizam i nov zamašnjak koji se naslućivao. Prošlo je dvjesto godina od racionalizma i Francuske revolucije, od sekularizacije, i činilo se kao da je napokon došlo vrijeme gradnji mostova između vjere i razuma, Crkve i svijeta. Europa

je, prema njegovim riječima, zamrzila samu sebe, svoje korijene. Kinež je ponosan na svoju kulturu, isto tako i jedan Indijac, pa i današnji Amerikanac koji nema dugu kulturnu povijest, ali Europa, čija kultura traje već tri tisućljeća, mrzi sebe i svoju kulturu i pravi velik odmak od kršćanstva i Isusa Krista. Na djelu je autodestrukcija europske misli, što je teolog Ratzinger, papa Benedikt, trajno isticao.

Sve vrijeme dok je bio na Petrovoj stolici, kao teolog i briljantan intelektualac, Benedikt se posvetio zadaći gradnje mostova između vjere i znanosti, vjere i razuma. Za svoga pontifikata ponudio je nešto jedinstveno u povijesti papinstva: osobna promišljanja o osobnosti Isusa iz Nazareta. Tim je djelom htio ispraviti štetu koju je vjeri nanijelo prirodnoznanstveno-sekularno i historijsko-kritičko promišljanje o vjeri, odnosno nijekanje povijesnosti evanđelja, utjelovljenja, nijekanje mogućnosti objave te Božjega zahvata i djelovanja u svijetu i stvorenu te pokušaj da se sve sveđe na mitološku sliku svijeta biblijskih autora. Mnogi suvremeni teolozi i egzegeti smatraju da se sve odigravalo u glavama religijsko osjetljivih pojedinaca, bez temelja u stvarnosti i povijesti. Stoga smo danas i u znanosti i u teologiji ovdje gdje jesmo u nedohodu i religijskom pluralizmu koji pokušava sve vjere staviti na istu razinu.

Nakon Benedikta imamo Franju, papu koji ponovno poziva na obraćenje, na obnovu prema evanđeoskoj zamisli i Kristovoj nakani, na obraćenje i zaokret prema Isusu Kristu. Prvi papa isusovac nije znameniti teolog, nema svoj teološki opus, ali je prošao temeljitu, tvrdu i oporu školu svetoga Ignacija Lojolskoga. Nije pisao ni filozofska ni teološka djela, ali je prolazio školu obraćenja. Uzeo je ime Franjo, prema Franji Asiškome, koji je, prije nego se upustio u obnovu Crkve u 13. st., najprije svoj život i sebe podvrgnuo temeljitoj revoluciji i preobrazbi prema slici Isusa Krista, zatim Crkvi dao nov zamah u evangelizaciji, neviđen još od apostolskih vremena. Papa Franjo nije “othranjen” u blizini Vatikana ni vatikanske diplomacije, nego daleko od Europe. Cijeli je život blizak malenu čovjeku kao dušobrižnik koji osjeća bilo njegova srca i duše. Njemu nije nakana reformirati crkveni nauk, jer on je u sebi jasan. Naprotiv, on neprestano govori o davlu i grijehu, o oprostu i obraćenju, o sakramentima i isповijedi, o klanjanju Presvetomu i štovanju Blažene Djevice Marije, kojoj javno iskazuje čast i u toliko prigoda, kao u pučkoj pobožnosti, nosi rukovete cvijeća.

Kao čovjek iz naroda i za narod, kao dušobrižnik i znalac čovjekove duše on zna da

Nastavak na 30. str. ▶

Proslavljena 33. obljetnica Gospinih ukazanja

Trideset i treća obljetnica Gospinih ukazanja u Međugorju svečano je obilježena u srijedu 25. lipnja. Uz velik broj hodočasnika iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine u Međugorju su u većim organiziranim skupinama boravili hodočasnici iz Italije, Mađarske, Njemačke, Francuske, Irske, SAD-a, Rumunjske, Kine, Vijetnama, Portorika, Slovenije, Poljske, Belgije, Slovačke, Koreje, Švicarske, Austrije, Australije, Španjolske, Albanije, Brazi-

la, Hong-Konga, Meksika, Ukrajine, Libanona, Kanade, Kolumbije, Litve, Latvije, Portugala, Šri Lanke, Argentine, Urugvaja i Ugande.

Osim uobičajenim prometnim sredstvima, zamjetljiv je broj hodočasnika, posebice mladih, u Međugorje pristigao pješice kako bi ispunili svoje zavjete Kraljici Mira i zahvalili za dobivene milosti. Tijekom dana u župnoj je crkvi na vanjskome oltaru i Kapelici klanjanja slavljena 21 sv. Misa. Mi-

slavlja na hrvatskome jeziku bila su u 5, 6, 7, 8, 9 i 11 sati, a središnji večernji molitveno-liturgijski program započeo je u 18 sati molitvom krunice i nastavio se svetom Misom u 19 sati. Večernju svetu Misu na vanjskom oltaru međugorske župne crkve predslavio je fra Branimir Musa, župnik u Tihaljini, u koncelebraciji s 247 svećenika. Svetu Misu uočnicu 24. lipnja u 19 sati predslavio je fra Miro Šego u koncelebraciji sa 188 svećenika.

Iz propovijedi fra Branimira Muse na obljetnicu

Fra Branimir je na početku istaknuo da su obljetnice nekih događaja duboko ukorijenjene u čovjekovu svijest pa ih narodi i pojedinci pretvaraju u svetkovine i blagdane. Također je naglasio da i mi svetkujemo današnji dan jer se prije 33 godine u ovom malom hercegovačkom selu, po riječima šestero vidjelaca – tada djece, danas odraslih ljudi – ukazala Gospa s Isusom u naručju: "Ako se istina izvodi iz djelovanja i djela, a ne iz apstraktnih premisa, onda je ovo djelo Božje jer u Međugorju raste novi duhovni život. Međugorje kao sinonim ukazanja nije opozicija, nego snaga jedne svete katoličke i apostolske Crkve. Krist je kriterij i podloga svim istinama. Ovdje želimo propovijedati Krista i istinu.

Mnogi postavljaju pitanja koliko je ljudi prošlo kroz Međugorje u ove 33 godine. Brojke nisu bitne. Mi ne brojimo hodočasnike, ali ja znam da se u prošloj godini u Međugorju pričestilo 2 milijuna vjernika! To je snaga vjere i Crkve, to su čudesa koja hrane pale, grješne i slabe.

Ako netko traži čudo ozdravljenja, onda mora znati da čudo ne donosi samo zdravlje, nego Boga, a s Bogom dolazi sve ostalo: mir, radost, praštanje. Čudo ne govori o čovjeku, nego o Bogu. Čudo uvijek pomaže čovjeku da prepozna Boga. Čudo je bijela hostija u kojoj stanuje Bog.

Zašto je Bog izabrao baš ovo mjesto? Gledano s današnje distance, bili smo na dnu ži-

vota gdje se sve urušilo, što osobnim propustima, što silom tuđina. Sjećam se neizvjesnosti 80-ih godina i tame koja je vladala na ovim prostorima. Politički odnosi Istoka i Zapada bili su na prekretnici, i baš tu, na granici između vremena i prostora, ukazuje se Gospa. Bog nije sklopio savez s Asircima i Egipćanima, s onima koji su po svom kulturnom dosegu bili prikladniji, nego sa sinovima Izraelovim

Statistika za lipanj 2014.

Broj podijeljenih sv. pričesti: 211 000
Broj svećenika koncelebranata: 4139
(137 dnevno)

Redovito Gospino ukazanje vidjelici Ivanki

Vidjelica Ivanka Ivanković-Elez imala je redovito godišnje ukazanje 25. lipnja 2014. Prigodom posljednjega svakodnevnoga ukazanja 7. svibnja 1985., kada joj je povjerila posljednju, 10. tajnu, Gospa je Ivanki kazala da će tijekom cijeloga svoga života imati ukazanje jedanput u godini i to na obljetnicu ukazanja. Tako je bilo i ove godine. Ukazanje, koje je trajalo četiri minute, Ivanka je imala u svojoj obiteljskoj kući. Ukazanju je bila nazočna samo Ivankina obitelj. Nakon ukazanja vidjelica Ivanka je rekla: "Gospa nam je dala svoj majčinski blagoslov."

Upriličen humanitarni koncert za pomoć poplavljenim područjima

Uponedjeljak 2. lipnja na vanjskom oltaru župne crkve sv. Jakova u organizaciji župe Međugorje održan je koncert za pomoć poplavljenim područjima u Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj i Srbiji. Na koncertu su sudjelovali Zbor Kraljice Mira, Jakov Čolo, Frama Međugorje, Melinda Dumitrescu, David Parkes te zbor "Prijatelji". Jela Odak, predsjednica Društva vodiča za hodočasnike u župi Međugorje, kazala je da je glavni inicijator ovog koncerta bio Jakov Čolo: "Organizirali smo jednostavan međugorski koncert s pjesmama Gospi kako bi se pomoglo ljudima na poplavljenim područjima. Htjeli smo kazati da smo im blizu, ne samo mi iz Međugorja nego i brojni ho-

dočasnici koji imaju veliko srce." Svi su oni za vrijeme koncerta imali priliku u kutije ubaciti svoje dobrovoljne priloge i na taj način poduprijeti ovaj humanitarni projekt. Prikupljena pomoć bit će uručena preko crkvenih institucija. Međugorski župnik fra Marinko Šakota zahvalio je svima koji su pomogli.

Iskustva međugorskih hodočasnika

Brendan Romann s Floride prvi je put posjetio Međugorje. On ističe da su trenutci koje je proveo u Međugorju posebni. Kao student druge godine medicine sudjelovao je na seminaru za liječnike i medicinsko osoblje koji je organiziran krajem svibnja: "Ovaj mi seminar pomaže shvatiti kako drugima možemo pomoći kroz duhovno ozdravljenje, a ne samo kroz medicinu. Do pacijenata treba doprijeti tako da ih dotaknemo duhovno i da im pomognemo na način koji ne mogu dobiti preko medicine. Taj posao ne bi trebao biti pretežak. Vjerujem da ga je puno lakše raditi uz određenu izobrazbu", kazao je Brendan. Rachel Deen dolazi s Barbadosa, otoka u Karipskom moru. U Međugorju je jedanaesti put, ali prvi put je sudjelovala na seminaru za liječnike i medicinsko osoblje: "Vidjela sam obavijest o seminaru i pomislila sam da želim naučiti sve što će mi pomoći u mojoj profesiji. Moj je poziv služiti bolesnima i voljeti ljude kojima služim. Ne sjećam se kada sam prvi put čula za Međugorje, ali prvi put sam došla 1998. godine i to mi je bila najbolja godina u životu. Iako je te godine umro moj otac, dobila sam mnogo darova s neba i morala sam doći u ovo posebno Gospino mjesto. Volim svoj posao i osjećam ga kao dar. Moj posao nije težak jer ne donosim neke bitne odluke, ali sa mnom rade i ljudi koji moraju donositi određene odluke o životu, što često nije lako."

Novo izdanje ICMM-a
Romano Guardini, Volja i istina, duhovne vježbe

Guardinijeve duhovne vježbe slijede jasan nacrt. Jutarnje meditacije uvode u praktične vježbe koje stvaraju pretpostavke otvaranju Božjoj prisutnosti: u šutnju i nalaženje mira, u vježbe svraćanja pozornosti jednih na druge. Tomu služe i večernje meditacije koje obrađuju tjelesnu stranu koja treba poduprijeti nutarnju spremnost. Riječ je o zajedničkom pjevanju i govorenju, vježbanju disanja i tjelovježbi. Povijesno iskustvo Boga, o čemu svjedoči Sveto pismo, predmet je nagovora za vrijeme slavljenja euharistije. Ovdje se ništa ne skraćuje: iskustvo Boga, kao bezgranične ljubavi, osvjetljuje se upravo na pozadini starozavjetnih svjedočanstava o onom tajanstvenom i strahovitom. Naposljetku, popodnevna su predavanja posvećena mjestima susreta s Bogom u Svetom pismu, u savjesti, u aktivnu kršćaninovu životu. Vježbe žele razbuditi spremnost za otvaranje izvoru iz kojega crpimo život.

Romano Guardini (1885. – 1968.) predavao je na sveučilištima u Bonnu, Berlinu, Tübingenu i Münchenu, gdje je od 1948. do umirovljenja bio predstojnikom katedre za kršćanski svjetonazor i filozofiju religije.

Znanstveni simpozij u povodu 10. obljetnice smrti dr. fra Ljudevita Rupčića

U povodu 10. obljetnice smrti dr. fra Ljudevita Rupčića 7. lipnja 2014. u Međugorju je u organizaciji međugorskog Župnog ureda, sarajevske Franjevačke teologije i Biblijskog instituta KBF-a iz Zagreba održan znanstveni simpozij na kojemu je sudjelovalo 11 predavača. U uvodnom pozdravu prilikom otvaranja simpozija provincijal Hercegovačke franjevačke provincije dr. fra Miljenko Šteko kratko je predstavio fra Ljudevitov život te istaknuo da je on jedan od najpoznatijih biblijskih stručnjaka koji je dolazio s hrvatskoga govornog područja. Prvo izlaganje imao je dr. fra Anto Popović koji je govorio o doprinosu fra Ljudevita Rupčića tumačenju dogmatske konstitucije *Dei Verbum*. Dr. fra Ivan Dugandžić, koordinator simpozija, govorio je o (ne)razjašnjenim okolnostima Rupčićeva prijevoda Novog zavjeta (1961.). Fra Ivan je istaknuo da je važnost simpozija u tome da se očuva uspomena na tog zaslužnog i vrijednog čovjeka: "Fra Ljudevit je najbolje zapamćen po svome prijevodu Novoga zavjeta. Taj prijevod je prije nekoliko mjeseci doživio svoje 11. izdanje i tiskan je zajedno s njegovim prijevodom Psalama. To je u isto

vrijeme 5. izdanje Psalama. Prvi put je Novi zavjet s Psalmima izdan 2000. godine." Jedan od predavača bio je dr. Mato Zovkić koji je govorio o fra Ljudevitovu prijevodu i komentaru Jakovljeve poslanice. Nakon što su prigodno prikazali fra Ljudevitov znanstveni rad, sudionici su posjetili Galeriju "Majka" na Humcu, koja je nastala prema fra Ljudevitovoj zamisli da na taj način zahvali ne samo svojoj majci nego i svim drugima majkama i ženama, a na napose našoj nebeskoj Majci. Zatim su se sudionici simpozija zaputili u Staro Hardomilje gdje je pred njegovom rodnom kućom humački gvardijan fra Velimir Mandić svečano otkrio spomen-ploču.

Održan II. međunarodni duhovni seminar za liječnike i medicinsko osoblje

U Međugorju je 31. svibnja misnim slavljem završio II. međunarodni duhovni seminar za liječnike i medicinsko osoblje na kojemu se okupilo 110 sudionika iz 18 zemalja: Rusije, Litve, Ukrajine, Francuske, Poljske, Češke, Austrije, Italije, Puerto Rica, Paragvaja, Kolumbije, Engleske, Kariba, Irske, Slovačke, SAD-a, Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Seminar je počeo 28. svibnja 2014., a predavači su bili p. Kornelije Marko Glogović, provincijal Hrvatske pavlinske provincije, i fra Marinko Šakota, međugorski župnik. Tema seminara bila je "Duhovna obnova za dušu i tijelo". Osim što su pohađali predavanja i razmjenjivali iskustava, sudionici seminara sudjelovali su i na redovitom molitveno-liturgijskome programu međugorske župe. Katarina Pandžić, medicinska sestra iz Osijeka, kazala je da je došla otvorena srca, prije svega kao kršćanka,

a tek onda kao medicinska djelatnica: "Potrebno je da ovakvih seminara ima više jer smo svakodnevno izloženi velikom stresu i suočeni s velikim očekivanjima zbog čega je zaista teško zadržati onu ljudskost koju nosimo u sebi. U Međugorje dolazim jako često. Posebno nosim u srcu Kraljicu Mira." I Nada Rimac, medicinska sestra iz Osijeka, sudjelovala je na seminaru te istaknula da svake godine dolazi u Međugorje: "Želim dublji hod prema Bogu, a Gospa je ta koja me vodi da bih bolje upoznala i sebe i Boga i na taj način pridonijela kvaliteti života koji živim. Međugorje doživljavam svojim drugim domom. Volim

Pješice iz Slovenije u Međugorje

Hodočasnik iz Slovenije Sašo Radman prvi je put posjetio Međugorje 2010. godine i kaže da se otad sve promijenilo u njegovu životu. Prvi je put došao na nagovor prijatelja. Tada nije razumio što se događa u Međugorju, ali je osjetio neku posebnu milost. Posvjedočio nam je da je nakon tog boravka u Međugorju nastavio istraživati o ovome mjestu. Ovoga puta stigao je u Međugorje pješice iz Ljubljane s prijateljem, a put od 500 kilometara trajao je 12 dana. "Bilo je to posebno i duboko duhovno iskustvo vjere", istaknuo je Sašo koji je postio tijekom hodočašća o kruhu i vodi. "Hodočašće je bila moja odluka da se približim Bogu, da slušam što mi On govori. Htio sam nešto napraviti i odlučio postiti o kruhu i vodi. I na tom svom hodočašću do Međugorja uvidio sam da živimo od molitve koja nam daje snagu", kazao je Sašo te dodao da je Međugorje mjesto velike milosti koju je i sam osjetio.

doći ovamo. Prvi put slušam patera Marka i oduševljena sam. Rekao je puno toga nad čime se čovjek treba zamisliti i ponovno raditi da bismo bili što bolji ljudi."

23. međunarodna hodnja mira

Utorak 24. lipnja 2014. pjesmu u čast Kraljice Mira, sudionici mnoštvo je hodočasnika sa svih strana svijeta sudjelovalo na 23. međunarodnoj hodnji mira od Humca do Međugorja. Oko šest sati ujutro hodočasnici se obratio međugorski župnik fra Marinko Šakota te ih pozvao na sabranost da u molitvi i pjesmi krenu prema Međugorju. Uoči polaska hodočasnici se obratio i humački gvardijan fra Velimir Mandić: "Neka i ovaj vaš put bude doprinos hvali i slavi Bogu koji će dati mir svim ljudima na svijetu." Uz molitvu i

pjesmu u čast Kraljice Mira, sudionici su oko 10 sati stigli pred međugorsku župnu crkvu gdje su primili blagoslov s Presvetim. Hodnja mira započela je 1992. u vrijeme kada je bjesnio rat i kada se hodočasnici nisu usuđivali doći u Međugorje. Skupina prijatelja Međugorja iz Europe i svijeta smatrala je da je nedopustivo da Međugorje bude zatvoreno za sve one koji žele moliti za mir te su pješice, u molitvi, krenuli prema Međugorju da bi proslavili obljetnicu ukazanja. Hodnja mira održala se i nakon prestanka ratnih strahota i postala je tradicijom.

Svetkovina Tijelova

U četvrtak 19. lipnja 2014. u Međugorju je proslavljena svetkovina presvetoga tijela i krvi Kristove. Informativni ured zabilježio je nazočnost hodočasničkih skupina iz Austrije, Njemačke, Irske, SAD-a, Poljske, Brazila, Hong Konga, Katara, Mađarske, Kanade, Slovačke, Belgije, Švicarske, Francuske, Kine, Koreje, Portugala, Ukrajine, Španjolske i Italije. Tijekom dana slavljeno je 14 svetih Misa. Osim na hrvatskome jeziku misna su slavlja držana na talijanskom, njemačkom, engleskom, francuskom, ukrajinskom, portugalskom, slovačkom, kineskom, poljskom, mađarskom i španjolskom jeziku. Nakon večernje svete Mise na vanjskom oltaru crkve sv. Jakova, koju je predslavio fra Ivan Landeka ml. u suslavlju s 38 svećenika, uslijedila je tradicionalna procesija s Presvetim ulicama Međugorja. Osim sudjelovanja na molitveno-liturgijskom programu u međugorskoj crkvi, hodočasnici su tijekom ci-

jeloga dana posjećivali brdo Gospina ukazanja i Križevac. Neki od njih posvjedočili su o svojim iskustvima u Međugorju. Maro Kisić, mladi hodočasnik iz Dubrovnika, kaže: "Volim doći na svetu Misu, poslušati svećenika, volim vidjeti masu ljudi koji vjeruju da ovdje mogu naći svoj mir i dobiti Božju pomoć. Zbog toga dolazim i ja."

Prvi samostalni koncert međugorske Frame

U dvorani Ivana Pavla II. međugorska je Franjevačka mladež 9. lipnja održala prvi samostalni koncert. Osim popularnih duhovnih pjesama izvodili su i zabavne evergrine te pjesme s Festivala mladih. Damir Bunoza, voditelj pjevačke sekcije međugorske Frame, istaknuo je da s Framom radi dvije godine: "Bilo je tu plesa, pjevanja, govora, upoznavanja s pjevačima, zborom, s voditeljima drugih sekcija. Osim pjevačke, ovdje djeluje još nekoliko sekcija: gitarska, klarinetska, saksofonska, flautistička i violinistička. Svi su oni nastupili

kao naši prijatelji. U Međugorju uživam raditi s mladima, s produhovljenim ljudima koji pjevaju iz srca. To je najveća draž Međugorja. Cast mi je da smo nakon dvije godine napravili samostalni koncert." Framišica Zdravka Šego istaknula je da je važno što su imali priliku pokazati sve što su radili cijelu proteklu godinu te izrazila nadu da će mladi nastaviti hod tim glazbenim putem. Franjevačka mladež u Međugorju djeluje od 1995. Pjesmom, molitvom i brojnim drugim aktivnostima oni daju svoj doprinos plodnom duhovnom ozračju svoje župe.

Iz Križevaca biciklima u Međugorje

U Međugorje se hodočasti na razne načine. Uoči 33. obljetnice Gospinog ukazanja susreli smo Radu Nikolića (46) i Ivana Cvrtilu (54), dvojicu prijatelja iz Križevaca koji su stigli biciklima upravo na Tijelovo. Nakon pet dana putovanja i prijeđenih više od 500 kilometara, najprije su pred župnom crkvom zahvalili za sretni dolazak. Kako su nam kazali, put im nije bio lagan jer ih je pratila kiša, no sve su lakše izdržali uz molitvu. Ivan je dolazio u Međugorje biciklom i 2000. godine, a Rade kaže da s obitelji dolazi i tijekom godine, no dugo je imao želju hodočastiti biciklom. "Krenuli smo na put u nedjelju 15. lipnja u ranim jutarnjim satima, a dolazak u Međugorje bio je poseban doživljaj. U Međugorju se čovjek napuni radošću, blagoslovom, mirom...", istaknuli su hodočasnici iz Križevaca koji su zahvalili svima koji su im pomogli tijekom puta. U Međugorju ostaju nekoliko dana, a u Križevce će se vratiti također biciklima.

Ivana Čilić

Pitanje braka

Tko odlučuje što je brak? Sudovi, vlade, parlamenti, manjinski lobiji ili većina građana? Hrvatski su građani 2013. na referendumu izrazili svoje stajalište da je brak zajednica žene i muškarca, što je ušlo i u Ustav. Nekoliko mjeseci poslije referendumu Vlada se ruga svojim građanima donoseći zakon o registriranu partnerstvu koji je parodija bračnog zakona, doduše s rupama i preprjekama, ali se one mogu zatrpati, izigrati, izbjeći i svladati, napose kada je riječ o djeci.

Lidija Paris, prema knjizi *The Question of Marriage* američkoga pravnika Davida Orgona Coolidgea

Ako u ustavu neke države nije jasno definirano što je brak, političari, sudci i sudovi donose odluke u skladu s pravnom logikom i prema pravnim kriterijima. To se događalo u mnogim zemljama zapadne demokracije, što je postupno dovelo do promjene odnosa prema braku i do nove definicije braka u petnaestak zemalja. U Danskoj Evangelička Crkva parovima istoga spola ne smije odbiti crkveno vjenčanje. Slovačka je u svoj ustav početkom 2014. unijela odredbu da je brak zajednica jednoga muškarca i jedne žene. Različito definiranje braka prikriva nesuglasje o tome što je zapravo brak i kako ga treba pravno regulirati, odnosno zaštititi.

U knjizi *The Question of Marriage* američki pravnik David Orgon Coolidge navodi tri temeljna bračna modela: model obvezujućeg odnosa, model komplementarnosti i model slobodna odabira. Svaki od njih podrazumijeva određenu etiku, svaki od njih utječe na život društva.

Model obvezujućeg odnosa

Model obvezujućeg odnosa vodi se logikom da svaki čovjek traži intimne veze. Spolni su odnosi jedan od načina izražavanja intimnosti. Oni najbolje uspijevaju na tlu koje ima obvezujućeg karakter. Parovi, djeca, društvo i vlade imaju koristi od odnosa koji su obvezujućeg karaktera, a nemaju koristi od promiskuitetnih odnosa. Zato je razumno da pravosuđe potiče veze koje su obvezujućeg karaktera. Brak je središnja društvena pravno uređena institucija obvezujućeg karaktera. Brak – ili partnerstvo koje se može usporediti s brakom – treba biti otvoreno svim parovima.

Ovaj model nije etički neutralan. On sadrži etičko-pravnu normu po kojoj su spolni odnosi među partnerima koji žive po modelu obvezujućeg karaktera dobri, a da promiskuitet i prigodni spolni odnosi nisu dobri. Model obvezujućeg odnosa ne definira spol bračnih drugova.

Model komplementarnosti

U većini svjetskih zemalja zakon o braku oslanja se na model komplementarnosti. Taj model kaže da se brak sastoji od muškarca i žene. Polazi od toga da su muškarci i žene na jedinstven način upućeni jedni na druge i da se “nadopunjavaju”. Model komplementarnosti temelji se na tome da je brak jedinstvena spolna zajednica koja počiva na različiti i jedinstvenoj vezi između dvaju spolova. Brak je više od ugovora između dvaju partnera i više od državne institucije. Brak je društvena institucija koja povezuje prošle i buduće naraštaje. Njegova je zadaća biti poveznica i stajati između naraštaja. Brak je institucija s pravnim statusom koji treba čuvati, štiti i poticati na korist (prije svega) djece, ali i roditelja te baka i djedova. Ustav jamči pravo pojedinca da uđe u taj pravni status. Pojedini su zakoni tu da bi poticali posebnu zaštitu braka. Komplementarnost ne znači da su muškarci i žene polovične osobe niti da se ljudske osobine mogu kruto podijeliti na muške i ženske. Komplementarnost znači da spolno sjedinjavanje pretpostavlja razliku među spolovima i da brak kao spolna zajednica počiva na toj razlici.

Ni ovaj model nije etički neutralan. Etička i pravna norma koja je u njegovu temelju kaže da je spolni odnos u braku dobar, a da predbračni i izvanbračni spolni odnosi nisu dobri. Model komplementarnosti ne definira da je riječ o jednom muškarcu i jednoj ženi.

Model slobodnoga odabira

Model slobodna odabira počiva na pretpostavkama da svatko mora imati pravo iza-

brati svog spolnog partnera. Brak je društveno uvjetovan konstrukt u čijem su temelju određena stajališta prema seksualnosti, prema odnosima i prema obitelji. Ta stajališta ne bi smjela biti normativna. Zakoni bi trebali biti takvi da pojedincu ostavljaju slobodu odabira odnosa i ugovora. Zakoni bi se trebali ograničavati na zaštitu sklopljenih ugovora i intervenciju u slučaju kršenja istih. Ustav bi trebao štiti pravo svakog pojedinca na slobodan odabir vrste veze koju će sklopiti od pokušaja da mu se tu slobodu ograniči. Ovaj model polazi od toga da je brak ugovor kao svaki drugi koji može biti iznova definiran. Ono što mi zovemo “brak” je samo postupak dobivanja dopuštenja za registraciju i reguliranje nekog ugovora.

Ovaj se model smatra etički neutralnim dok zapravo autonomnog pojedinca stavlja iznad svih drugih vrijednosti i zakona. Etičko-pravna norma modela slobodna odabira kaže da je slobodno izražavanje seksualnosti dobro, a da potiskivanje seksualnosti nije dobro. Logičan zaključak koji proizlazi iz modela slobodna odabira je u konačnici to da država uopće ne bi trebala izdavati potvrde o vjenčanju, nego prepustiti građanima da sklapaju ugovorne odnose po vlastitu nahođenju. Model slobodna odabira ne određuje ni spol ni broj bračnih partnera.

Plodovi “oslobađanja”

Za vrijeme takozvane seksualne revolucije šezdesetih godina 20. stoljeća mnogi su muškarci i žene model komplementarnosti zamijenili modelom slobodna odabira. Brak više nisu shvaćali kao instituciju koja je sveobuhvatno, isključivo, doživotno i temeljito otvorena rađanju djece. Odbačena je predodžba da seksualnost, brak i djeca nekako idu zajedno. Novi je ideal bio da je svaki slobodni seksualni odabir jednako vrijedan. Ta je predodžba duboko utjecala na naše društvo. Homoseksualni je pokret bio dio seksualne revolucije i njezinih zahtjeva za seksualnim samoodređenjem. Brak se smatralo

beznadno “heteroseksističkim” i nespojivim s oslobađanjem od spolnog i društvenog ugnjetavanja.

U međuvremenu smo već ušli u jednu drugu fazu. Posljedice seksualne revolucije dovele su do toga da su mnogi u društvu počeli razmišljati i spoznavati granice modela slobodna odabira. Suočeni s brojem razvoda braka i djece “razvodne siročadi”, danas mnogi ljudi ne traže samo prava, nego i obvezujući odnos, stabilnost i odgovornost – napose zbog djece. Kažu da će radije izabrati odgovornost nego “neutralno” nevezivanje. Obvezujući odnos ipak nije isto što i komplementarnost jer ne počiva na različitosti i međusobnoj pripadnosti obaju spolova. Obvezujući odnos za sebe tvrdi da je manje individualistički od modela slobodna odabira.

Tu novu fazu vidimo i u homoseksualnom pokretu. Poslije godina “oslobađanja” dogodila se tragedija AIDS-a. Mnoge homoseksualne osobe prepoznale su unutar-nju prazninu miljea homoseksualnih barova i sve im se više sviđa ideja života u homoseksualnom paru. Nastao je pokret koji se zalaže za dugotrajne homoseksualne i lezbijske veze.

Postoji i jedan posve praktičan razlog takva razvitka: model obvezujućeg odnosa popularniji je u srednjem društvenom staležu i u liberalnim vjerskim skupinama lakše gradi mostove prema homoseksualnim i lezbijskim organizacijama, koje pak imaju uske veze s “progresivnim” heteroseksualnim vjerskim predstavnicima. Te vjerske skupine mnogo govore o vezivanju i vrlo pozitivno reagiraju na ideju davanja blagoslova homoseksualnim vezama. Iako gradi mnoge

mostove prema srednjem društvenom sloju, model vezivanja ne osvaja simpatije pristasa modela slobodna odabira. Mnogi zagovornici modela slobodna odabira koji ne žele ni životno partnerstvo ni brak ipak podupiru zakonsko uvođenje “istospolnog braka”, ali to smatraju samo jednim korakom na putu prema posvemašnjem preformuliranju obiteljskoga prava.

Model programirana kaosa?

Model obvezujućeg odnosa zalaže se za trajne veze i društvenu stabilnost i pritom odbacuje “nepotreban balast” kao, primjerice, stajalište da su muškarci i žene na značajniji način različiti, pa zato i u pravnome smislu relevantniji. Model obvezujućeg odnosa gleda na brak prvenstveno kao na instituciju odnosa, a ne kao na spolni odnos i zato je po njima “istospolni brak” samo proširenje, a ne novo definiranje braka.

Rezultat tog razvitka je taj da i u heteroseksualnoj i u homoseksualnoj populaciji danas postoje skupine koje su se međusobno “otkrile” i koje se sada zajednički bore za novo definiranje braka u skladu s modelom obvezujućeg odnosa. Heteroseksualci se više zalažu za registrirano partnerstvo dok homoseksualci hoće puno priznanje “istospolnoga braka”, no to je više pitanje političke računice nego pitanje načela. Temeljno stajalište je isto. Kaže se da je spolni, bračni i obiteljski model pedesetih godina bio “preuzak”, a onaj šezdesetih godina “preradikaln” pa društvo i pravni sustav sada trebaju nešto “srednje”.

Model obvezujućeg odnosa lako se može prodati kao “treći put” onima u političkoj

sredini koji se zalažu za oboje – i za obitelji i za jednaka prava za sva ljudska bića. Ovaj model izgleda kao spoj najboljega iz modela komplementarnosti i modela slobodna odabira: red i sloboda, ni krutost ni anarhija, “fleksibilizirana verzija” bračne tradicije. No, na jednoj određenoj točki gube se granice između modela obvezujućeg odnosa i modela slobodna odabira. Neki pravници bez problema miješaju ta dva modela. David Chambers, profesor prava na Sveučilištu Michigan, piše: “Odustajanje od definicije braka kao zajednice dviju osoba suprotnoga spola može učiniti državu otvorenijom za partnerstva koja uključuju tri ili više osoba...”

“Treći put” sigurno nije poligamni model (jedan muškarac i više žena) koji je poznat u povijesti i koji se i danas prakticira u nekim kulturama. To je model programiranoga kaosa “svak-sa-svakim”. Što se pritom događa s djecom to – čini se – neodgovorne zakonodavce baš ne zanima.

Perspektive

U kulturnom i intelektualnom smislu pitanje braka možda zadire dublje od bilo kojeg drugog pitanja. Ono se odnosi na naša najdublja uvjerenja o životu, ljubavi i pravu. Njime se bave naše glave i naša srca. Rasprave će se nastaviti. Nijedna strana ne će nestati. Ljudi će i u budućnosti voditi svoje nesavršene živote i tražiti ravnotežu između pravde i milosrđa, između istine i slobode. Ako smo uvjereni da dobro društvo treba što veći mogući broj dobrih brakova između muškaraca i žena i s djecom, onda su loši svi koraci koji pokušavaju redefinirati i oslabiti tu temeljnu čeliju društva.

► Nastavak s 23. str.

čovjek iz puka ili na ulici ne gleda i ne reagira toliko na teološku briljantnost ili intelektualnu spremnost koliko mu u životu trebaju uzori, živi primjeri vjere, oni koji svojim životom žive ono što s oltara navješćuju. Malen i siromašan čovjek gleda i prepoznaje svetce, one koji ne žive duhom ovoga svijeta. Stoga se Franjo stalno okomljuje na *monden duh ovoga svijeta* koji je umnogome zahvatio i kler.

Nije slučajnost da kad u *Evangelii gaudium* govori o obnovi Crkve najprije navodi primjere iz prakse, običaje i stilove života te jezik navješćaja. Tek onda dolazi na red pitanje struktura. Stalno ponavlja da se vjera mora ne samo znati i poznavati, priznavati, kao što čovjek pristaje uz neku ideologiju, nego da se vjera mora živjeti i to tako da ta vjera mijenja svijet, obitelji i pojedinca: da pohađa nedjeljnu Misu, da se ispovijeda i prima sakramente. Jasnu poruku odaslao je kada je u ovoj korizmi javno pred svima u Petrovoj bazilici kleknuo pred svećenikom i obavio ispovijed. On je prvi papa koji je to učinio javno te svojim primjerom pokazao što treba činiti svaki vjernik, od pape do one starice s krunicom u ruci. Svećenici ne bi smjeli biti kiseli kao ocat, a pogotovo je Franjo toliko puta isticao ogovaranja, klevetanje, govor o drugima kao izrazito davolska djela.

Kao malo koji papa, Franjo stalno govori o stvarnosti Sotone. Već je u svojoj prvoj propovijedi pred kardinalima govorio o dvama poklonstvenim stavovima. Čovjek se klanja ili Bogu ili Sotoni. Naveo je francuskoga pisca L. Bloya koji je rekao: *Tko ne priznaje i ne moli se Isusu Kristu, moli se Sotoni*. Tko ne priznaje Isusa Krista, klanja se svijetu i zlu. Prema Ignacijevoj preporuci postoje samo dva stijege – Gospodinov i Sotonin. Svatko se mora staviti pod jedan stijeg, svrstati u jedan ili drugi bojni red. Nema kompromisa, nema srednjega puta. Stoga se Crkva mora zaputiti k čovjeku, mora svakomu pomoći u borbi da bi ih što više spasila.

Franjin je stil trajan i življen poziv i postulat, a ne držanje učena predavanja o novoj evangelizaciji ili bavljenje crkvenim naukom i njegovim razvodnjavanjem da bi ga čovjek lakše živio. Namjesto toga svatko mora ozbiljno prihvatiti svoju vjeru, trajno imati u svijesti dan svoga krštenja, nositi sa sobom Novi zavjet, svakodnevno iz njega čitati i dati se njime voditi. Obraćanje i nov početak za Papu znači živjeti u Crkvi i snagom sakramenata. Tko to ne čini, treba započeti s time, ne sutra ili prekositra, nego danas, u ovome trenutku. Kršćanin ima svoje ime, a to je *pripadnost vjeri*, i svoje prezime, odnosno *pripadnost vidljivoj Crkvi*. To su njegove životne odrednice i okviri.

Askeзом do zdravlja

Brojni su naraštaji duhovnika proučavali ljudsku dušu do u najsitnije tančine i tražili načine kako je preobraziti. Ta je dijagnostika i terapeutika s vremenom stekla zavidnu koherentnost, preciznost i dubinu, što na vrlo jasan način pokazuje originalno djelo Jean-Claudea Larcheta, *Terapeutika bolesti duše*, koje sažima naučavanje Pravoslavne Crkve sve do XVI. stoljeća. Otkriva nam obnovljenu viziju kršćanskoga nauka o spasenju te predstavlja istinski teoretski i praktični traktat psihologije i duhovne medicine.

Jean-Claude Larchet

Crkveni su oci oduvijek smatrali da je spasenje zapravo iscjeljenje koje Krist – liječnik duše i tijela – donosi bolesnomu čovječanstvu. Takvo shvaćanje čvrsto počiva na Svetome pismu i liturgiji. Asketska predaja kršćanskoga Istoka usvojila ga je u toj mjeri da ga se može smatrati pravom dijagnostičkom i terapeutskom metodom.

Cilj je deifikacija

Cilj kršćanstva je deifikacija čovjeka. “Bog je postao čovjekom da bi čovjek mogao postati bogom.” To je formula kojom su crkveni oci kroz vjekove sažimali smisao utjelovljenja Božje riječi. Navedimo samo neke: Irenej iz Lyona, Atanazije Aleksandrijski, Grgur Nazijanski, Bazilije Cezarejski, Grgur iz Nise, Ćiril Aleksandrijski... Sjedinjujući u svojoj božanskoj osobi božansku narav s ljudskom, Krist je ljudsku narav vratio u njezino izvorno stanje. Po tome je on novi Adam. Krist je, osim toga, ljudsku narav doveo do savršenstva za koje je bila stvorena: da bude savršeno slična Bogu, da postane zajedničarom božanske naravi (2 Pt 1, 4). Na taj je način svakoj ljudskoj osobi koja je u Crkvi, tijelu Kristovu, sjedinjena s njime po Duhu, dao da po milosti postane bogom. U nakani Presvetoga Trojstva – a to je deifikacija čovjeka te da u čovjeku sve stvorenje bude sjedinjeno s Bogom – otkupiteljsko djelo Kristovo, koje se sastoji od muke, smrti i uskrsnuća, ima za cilj naše spasenje. Po svom otkupiteljskom djelu Bogočovjek je ljudsku narav oslobodio tiranije davla i demona, uništio je moć grijeha i pobijedio smrt čime je srušio sve prepreke koje su, još od istočnoga grijeha, od-

vajale čovjeka od Boga ne dopuštajući mu da se posve sjedini s njime.

Krist - liječnik

U pravoslavnoj predaji slika Krista liječnika ima veliku važnost i crkveni je oci često koriste. Susrećemo je u većini liturgijskih tekstova, u ritualima većine sakramenata, potvrdili su je brojni crkveni sabori, čvrsto je utemeljena na Svetome pismu. Otkupitelj je i Spasitelj: ako smo otkupljeni, onda smo i spašeni. Prečesto zaboravljamo da glagol *spasiti*, koji se često koristi u Novome zavjetu, ne znači samo osloboditi ili izvući iz opasnosti, nego i iscijeliti te da riječ *spasenje* označava ne samo oslobađanje nego i ozdravljenje. Taj dvostruki smisao nalazimo danas u talijanskome jeziku, gdje *la salute* znači i spasenje i zdravlje. Isusovo ime znači “Jahve spašava”

Crkveni oci Krista jednoglasno nazivaju liječnikom, i to velikim, nebeskim, vrhovnim liječnikom tijela i duše, naglašavajući time da je došao iscijeliti čovjeka u cijelosti. Ako se Krist pojavljuje kao liječnik i ako je spasenje koje donosi zapravo ozdravljenje, to znači da je čovječanstvo bolesno.

(usp. Mt 1, 21; Dj 4, 12), drugim riječima, on “liječi”. Krist se osobno predstavlja kao liječnik (usp. Mt 8, 16-17; 9, 12; Mk 2, 17; Lk 4, 18.23). Kao takvoga navješćaju ga proroci (usp. Iz 53, 5; Ps 102, 3) i opisuju evanđelisti (usp. Mt 8, 16-17). U evanđeoskoj usporedbi o dobru Samaritancu prepoznajemo Krista liječnika. Mnogi suvremenici prilaze mu kao liječniku. Crkveni oci još od prvoga stoljeća Krista jednoglasno nazivaju liječnikom, i to velikim, nebeskim, vrhovnim liječnikom tijela i duše, naglašavajući time da je došao iscijeliti čovjeka u cijelosti.

Ako se Krist pojavljuje kao liječnik i ako je spasenje koje donosi zapravo ozdravljenje, to znači da je čovječanstvo bolesno. Oci i predaja prepoznaju u prvomu Adamu u rajskome vrtu čovječanstvo u stanju zdravlja. Stanje grijeha, u kojem se nalazi posrnulo čovječanstvo nakon Adamova pada, za njih je složeno bolesno stanje koje zahvaća cijelo ljudsko biće. Pojam čovječanstva koje boluje od grijeha nalazimo u Svetome pismu (Mt 7, 2; Iz 1, 6; Jer 8, 22; 28, 9; Ps 13, 7; 143, 5). Spasenjsko djelo Bogočovjeka predstavlja, dakle, proces ozdravljenja u njegovoj osobi, proces ozdravljenja cijeloga čovječanstva koje je on uzeo na sebe, proces povratka na stanje duhovnoga zdravlja koje je postojalo u početku. Krist, osim toga, tako obnovljenu ljudsku narav vodi do savršenstva deifikacije.

To spasenje, to iscjeljenje cijeloga čovječanstva i njegovu deifikaciju, što se događa u osobi utjelovljene Božje riječi, Duh Sveti daje svakoj krštenoj osobi koja se u Crkvi

sjedini s Kristom. Pa ipak, spasenje i iscjeljenje za čovjeka su tek potencijalni: kršten čovjek mora cijelim svojim bićem usvojiti taj dar. To je uloga duhovnoga života, askeze.

Uloga askeze

Askeza u Pravoslavnoj Crkvi označava sve ono što kršćanin treba učiniti da bi doista primio spasenje koje mu Krist donosi. Djelo spasenja je sinergija božanske milosti koju daje Duh Sveti, i truda koji svako kršteno stvorenje mora osobno uložiti da bi se otvorilo toj milosti, da bi je usvojilo. Taj trud obuhvaća cijeli život, svaki trenutak, sveukupno djelovanje. Značenje grčke riječi *askeza* je *vježba, uvježbavanje, praksa, način života*. Ruski izraz za nju je *podvig*, a dolazi iz staroslavenskoga *podvizatsja*, što znači *kretati se prema naprijed*. Sve to ukazuje na izrazito dinamično shvaćanje duhovnoga života i pokazuje da je on proces rasta, odnosno postupna aktualizacija milosti primljene u sakramentima, napose u krštenju, ili postupna asimilacija milosti Duha koji krštenu osobu sjedinjuje s Kristom umrlim i uskrslim omogućujući joj tako da u osobi Bogočovjeka osobno usvoji obnovljenu i deificiranu ljudsku narav.

Kršćanin po milosti Duha askezom umire, uskrsava i biva proslavljen s Kristom. Prestaje biti posrnulo čovjek i postaje “novi čovjek”. Svlači “staroga čovjeka” i “oblači Krista”, razmjenjuje posrnulu narav za narav koju je obnovio i deificirao Krist, što je već potencijalno ostvareno u krštenju.

Budući da predaja spasenje u Kristu shvaća kao iscjeljenje bolesne ljudske naravi i obnovu prvobitna zdravlja, logično je da se na askezu, po kojoj čovjek usvaja tu milost, gleda kao na proces iscjeljenja i povratka zdravlju.

Asketi su terapeuti

Čitajući otačke tekstove, dojmilo nas se da su oni bez iznimke i vrlo često koristili medicinske izraze da bi opisali razne oblike askeze pa nam se učinilo da se askezu može prikazati sustavno, kao savršeno razrađenu terapeutiku. Otački tekstovi askezu opisuju

kao borbu i vojevanje, ali i kao napor i uvježbavanje. Ti su izrazi komplementarni jer je cilj medicine *napasti* uzroke bolesti, *boriti* se protiv bolesti, *pobijediti* bolesti uz primjenu *strategije* i koristeći cijeli terapijski *arsenal*.

U otačkim tekstovima vidimo da se oni, koji se predaju askezi, redovito nazivaju terapeutima: najprije u odnosu na sebe same, a zatim – nakon što su napredovali na putu askeze i postali dostatno iskusni – u odnosu i na one koji dolaze tražiti njihovu pomoć da bi se izliječili od svojih bolesti. U otačkim tekstovima duhovnike se redovito naziva “liječnicima”.

Definicija duhovne terapeutike pretpostavlja precizno poznavanje raznih bolesti i njihovih uzroka, što pak pretpostavlja znanje o tome što je ljudsko zdravlje budući da pojam bolesti ima smisla samo u odnosu na pojam zdravlja. Terapeutika koja cilja na ozdravljenje ili postizanje zdravlja pretpostavlja jasnu definiciju zdravlja.

Pojam pravoslavne antropologije i ljudskoga zdravlja nedjeljiv je od pojma idealne ljudske naravi koju je imao prvi Adam, koji je u sinergiji svoje slobodne volje i božanske milosti trebao postići savršenstvo, deifikaciju. Smisao ljudske naravi krije se u njezinim sastavnicama: ona je prirodno usmjerena na Boga i njezino je određenje naći u Bogu svoje ispunjenje. Sukladno pravoslavnoj asketskoj antropologiji, čovjek je u stanju zdravlja kada ostvaruje svoje određenje i kada su njegove sposobnosti usmjerene prema tom prirodnom cilju. Grijeh, koji je odvajanje od Boga, čovjeka odvraća od njegova bitnoga cilja te u njega unosi složeno stanje bolesti koje se iskazuje perverznom i protuprirodnim korištenjem ljudskih sposobnosti. Askeza po kojoj se čovjek obraća predstavlja istinsku terapeutiku jer čovjeku omogućuje da se odvrati od patološkoga protuprirodnoga stanja i da – vraćajući se Bogu – povрати izvorno naravno zdravlje.

Obradila i prevela Lidija Paris
(U sljedećim brojevima: *Molitva kao lijek, Terapeutski učinci molitve, Molitva kao zaštita, Isusova molitva – Tihovanje*)

Jean-Claude Larchet jedan je od najvažnijih i najzanimljivijih pravoslavni pisaca današnjice. Rođen je 1949., doktor je filozofije (1987.) i teologije (1994.). Među njegovim brojnim objavljenim djelima posebnu pozornost privlači trilogija o bolesti i iscjeljenju temeljena na otačkim spisima: *Teologija bolesti* (Théologie de la maladie, 1991.; u engleskom prijevodu: *The Theology of Illness*, 2002.), *Terapeutika mentalnih bolesti* (Thérapeutique des maladies mentales, 1992., u engleskom prijevodu: *Mental Disorders and Spiritual Healing*, 2005.), i njegovo remek-djelo na više od 800 stranica *Terapeutika bolesti duše* (Thérapeutique des maladies spirituelles, 1997.). Dr. Larchet je jedan od rijetkih autora današnjice koji bez poteškoća povezuje strogo znanstven pristup, ljubav prema Crkvi i smisao za crkvenost.

Don Bosco i Bezgrješna Pomoćnica kršćana (2. dio)

Štovanje Blažene Djevice Marije odiše svom svojom duhovnošću i ljepotom, osobito u salezijanskoj tradiciji. Pred svečano iskićenim Gospinim oltarom u mnogim se crkvama i kapelama okupljaju vjernici da propovijedima, čitanjem, pjesmama i molitvama proslave i zazovu svoju Pomoćnicu

don Mirko Barbarić, sdb

Margarita Bosco, majka sv. Ivana Bosca, svoga je sina odgajala u ljubavi prema Gospi. Njezina se duhovna veličina pokazala u tome što je on postao svećenikom i u njegovu ga je poslanju pratila sve do smrti. Kad je umrla, dječaci su neutješno plakali, a on se obratio Gospi: "Premilostiva Djevice, ja i moji sinovi sada smo bez majke. Budi od sada ti moja i njihova Majka!" Čini se da je Marija na osobit način uslišala njegove molitve jer se samo tako može protumačiti čudnovato napredovanje njegovih pothvata.

Don Bosco odabire Mariju

Godine 1875. don Bosco je objavio knjižicu sa 110 izjava o milostima primljenima po Mariji. "Moramo glasno tumačiti da Bog hoće izvanrednim dokazima naklonosti proslaviti svoju uzvišenu Majku pod imenom Pomoćnica kršćana", objašnjavao je don Bosco tvrdeći pritom da kad bi htio nabrojiti sve događaje, ne bi bila dovoljna jedna knjiga, nego bi trebao napisati čitav niz knjiga. Osobito je mnogo milosti Marija udijelila svetištu što ga je don Bosco podigao u Torinu.

Don Bosco je opetovano isticao da se nikoga ne može osloboditi od dužnosti zahvale svojoj nebeskoj dobročiniteljici. Ta se dužnost mora obaviti tako da drugima pripovijedamo o primljenima milostima i ohrabrujemo ih da se u svojim poteškoćama utječu Mariji i tako otvaraju put novim milostima. Kad bi god saznao za kakvu izvanrednu milost Majke Božje, don Bosco je o tome pripovijedao svojim sinovima.

Godine 1867. bio je u Rimu na ručku kod neke obitelji. Tamo je bio i neki gospodin kojemu je bilo krivo što su njegovo ozdravljenje objavili u čast Marije Pomoćnice. Don Bosco je znao zgodno protumačiti kako svi duguju

veliku zahvalnost nebeskim silama jer u bolesti obećaju tisuću stvari, a nakon ozdravljenja nađu svakojake izgovore kako bi svoje obećanje propustili. "Zar nisu i liječnik, i liječnici, i naravne sile u rukama Božjim?" upitao je toga gospodina koji mu je otada postao prijateljem.

U svibnju 1867. don Ivan Bosco propovijedao je u jednoj seoskoj crkvi sjeverne Italije. Iza propovjedi pristupi mu mnoštvo ljudi kako bi s njime porazgovarali. Među njima je bila i neka starija žena koja se uz pomoć štaka jedva primicala prema njemu. Moli-la je svetca da je blagoslovi. Don Bosco joj preporuča da se pouzda u Pomoćnicu kršćana, a zatim oboje počnu moliti. Don Bosco reče ženi da klekne. "Ne mogu", odvrati ona, "moji su udovi kao mrtvi." "Ništa zato, samo kleknite!" Žena ga poslušala i opirući se na obje štake spusti do zemlje. Međutim, don Bosco joj oduzme štaku i reče odlučno: "Ne tako! Kleknite onako kako treba!" Oni koji su stajali naokolo, a bilo je tu više od 600 osoba, nisu se usudili ni disati. Gospođa je stvarno kleknula a da ni sama nije znala kako je do toga došlo. "Tako, sada molimo tri puta Zdravomariju na čast Marije Pomoćnice!" Kad su završili molitvu, gospođa je ustala i bila oslobođena svih bolova koji su je mučili već tri godine. Don Bosco joj tada reče: "A sada pođite kući i ljubite uvijek Mariju Pomoćnicu kršćana!"

Don Boscova zahvalnost Pomoćnici kršćana

Nitko valjda nije primio toliko dokaza ljubavi Marije Pomoćnice kao sv. Ivan Bosco. U znak svoje vječne zahvalnosti htio joj je sagraditi crkvu pa se 1863. latio djela. Kupio je gradilište i dao načiniti nacрте. Na dan 9. srpnja 1869. kuća Božja i Marijina bijaše gotova i svečano posvećena. To je zdanje izazivalo opće udivljenje u Torinu na što je jedan umnik konstatirao: "Govore da je don Bosco učen. Neka bude. Kažu da je don Bosco svet.

Tomu se smijem. Govore da don Bosco pravi čudesa. To ne poričem. Čudo je i ova crkva, toga nitko ne može zanijekati. Ta se crkva podigla u tri godine bez sredstava. Crkva je stajala jedan milijun!"

Naime, don Bosco je počeo gradnju bez novca. U njegovu životopisu čitamo kako je prigodom polaganja temeljnoga kamena pozvao graditelja k sebi i rekao mu: "Odmah ću ti nešto dati na račun za tvoje veliko djelo. Ne znam hoće li biti mnogo, ali dat ću ti sve što imam." Na to izvuče novčarku i iz nje istrese sadržaj u graditeljeve ruke. Čovjek se nemalo začudio kada je umjesto cekina primio sitniš – tek osam bijednih novčića. Don Bosco je nastavio sa smiješkom: "Budi miran! Za novac će se pobrinuti Majka Božja. Ja ću biti samo njezino oruđe, njezin blagajnik!" Novca je nestalo već prvoga tjedna kada je trebalo isplatiti radnike. Međutim, pojavi se jedna osoba koju je Marija izliječila i donese na dar toliko da su se mogli isplatiti radnici. Od tog trenutka milosti više nisu

Marija Pomoćnica nije samo pomoćnica pojedinih kršćana u njihovim privatnim i osobnim potrebama i životnim tjeskobama, nego je ona prije svega pomoćnica općinstva svih udova tajanstvena tijela Kristova, a crkvena povijest nije ništa drugo nego neiscrpiv dokaz njezina pomaganja Crkvi.

prestajale pa je don Bosco s pravom tvrdio da je Marija sama sebi sagradila kuću.

Izgradnja svake Marijine crkve mora se smatrati milosnim vremenom kada je Ona više nego ikada spremna dijeliti svoja dobročinstva. Kad mu je god nestalo novaca, posjetio bi bolesnike i poticao ih na pouzdanje u Mariju i molio bi za milostinju. Tako je godine 1866. bio pozvan nekom bolesniku koji je već tri godine trpio strahovite bolove. Kad je don Bosco čuo da su netom prije liječnici izjavili da je bolest neizlječiva, uskliknuo je: "Je li uz liječnika bila i Majka Božja? Ako Majka Božja nije bila prisutna, savjetovanje

je manjkavo jer nije bila prisutna liječnica koja može izliječiti svaku bolest." Blagoslovio je bolesnika koji je nato posve ozdravio i poklonio velikodušan dar.

Živi spomenici Mariji Pomoćnici

Don Boscu nije bilo dovoljno da je samo crkva Marije Pomoćnice u Torinu jedini vječni spomenik njegove zahvalnosti. Osim toga htio je Mariji podići nekoliko živih spomenika. Osim salezijanaca, u don Boscovu duhu djeluju i druge grane toga reda. Zajedno s Marijom Mazzarello osnovao je sestrijsku družbu "Kćeri Majke Pomoćnice" koja po-

sebno skrbi o odgoju i izobrazbi ženske mladeži. Danas ta kongregacija broji više od 16.000 sestara na svim kontinentima, a prva vrhovna glavarica Marija Mazzarello 1951. proglašena je svetom.

U svom poslanju Bosco nije zaboravio ni kršćanske laike osnovavši udrugu salezijanskih suradnika, "vanjskih salezijanaca" koji u svojim sredinama i obiteljskom okruženju žive i rade u salezijanskom duhu.

U don Boscovo vrijeme vladala je velika nestašica svećeničkih zvanja pa su mnoga sjemeništa bila zatvorena, a redovi zatirani. Da bi doskočio tomu, osnovao je Djelo za zakašnjela zvanja i stavio ga pod zaštitu Marije Pomoćnice u vjeri "da Gospodin dijeli bezbroj milosti onima, koji zazivaju njegovu uzvišenu Majku pod imenom Pomoćnice kršćana" te će sigurno uslišati molitve i "udijeliti svojoj Crkvi vrijedne službenike". Uz blagoslov Sv. Oca i pod zaštitom Marije Pomoćnice već je za njegova života kroz škole prošlo više tisuća kasnih zvanja, a mnogi su od njih postali vrijedni svećenici. I danas se diljem salezijanskoga svijeta gaji duh Boscove otvorenosti kasnim zvanja.

Don Bosco je bio svetac Marije Pomoćnice i ona je bila don Boscova Gospa. U puku je širio njezinu pobožnost čudotvornim blagoslovom, medaljicama i sličicama s likom Marije Pomoćnice. Tako je sv. Ivan Bosco postao jedan od najrevnijih apostola marijanske pobožnosti.

Don Boscova poruka

Što nam može poručiti sv. Ivan Bosco? On nije bio samo odgojitelj nego i prorok. On je "čitao" budućnost i radio za nju, uvijek je išao ispred svoga vremena. On se smatra najvećim Marijinim štovateljem svoga vijeka, a Marija je ista i jučer i danas, u vijeke vjekova! Mnogo se toga događa, i u svijetu i u Crkvi, no Duh Sveti ne miruje, nego danomice obnavlja lice zemlje i po zagovoru Bezgrješne Pomoćnice!

I u Hrvatskoj, kao i po cijelome svijetu, nikle su crkve posvećene Mariji Pomoćnici. "Širenje štovanja Majke Božje pod naslovom Marija Pomoćnica baština je koju je salezijancima ostavio njihov veliki utemeljitelj sv. Ivan Bosco. I taj je naslov sinteza svih drugih imena pod kojima se obračamo za pomoć uzvišenoj nebeskoj Kraljici. I on je upravo najprikladniji za naše današnje doba", riječi su kardinala Štepinca u poruci vjernicima uz početak gradnje crkve na zagrebačkoj Knežiji.

"Sve je učinila Marija... Štujte Isusa u Euharistiji i Mariju pa ćete vidjeti što su čudesa", poručio je don Bosco na kraju plodna i nadasve burna života.

Umro bih za Gospu

fra Mario Knezović

Proslavili smo 33 godine Gospinih ukazanja. Gospina ukazanja i dalje su otvorena tema na svim razinama i u Crkvi i u društvu. Pitanja je mnogo, a odgovora malo ili previše, ovisno o tome kako se uzme. Svatko na svoj način želi promišljati o događajima koji Međugorje više od dva desetljeća stavljaju u središte pozornosti šire crkvene i društvene javnosti. Mnogi očekuju jasnu definiciju o Međugorju, no ona ne postoji. Svatko, zapravo, ima svoju definiciju. Tako je, čini se, i najrealnije. Naime, definicije sputavaju i stavljaju točku kao na završenu priču. Prije svega, Međugorje ne može stati u jednu definiciju, a još se manje može reći da

je završena priča. Međugorje nadilazi tu kategoriju uokvirenosti. U Međugorju se sve kreće, giba, nastaje... Poruka iz Međugorja neprestano hodočasti u srca ljudi, a ljudi po Gospi hodočaste Isusu. To je dinamika, a i smisao Međugorja. Tako svaki hodočasnik osobno doživljava milosti koje Bog po Gospi daruje "miljenicima svojim".

Kada bismo pokušali definirati Međugorje u nekoliko rečenica, onda tu nezaobilazno spadaju plodovi koji se zbivaju svakodnevno, svakoga trenutka. Uostalom, i Isus reče da ćemo po plodovima biti prepoznati. Plodovi su "adu" ili "znak osporavan" koji je nikao i nitko ga ne može zaobići. Zar se može sakriti grad na gori ili svijetla na svijećnjaku!? Nikako.

U ovoj priči važni su i svjedoci. Takvih je na tisuće. Oni svojim životom jamče da

je Bog na djelu i po Gospi posebno prisutan u današnjem svijetu. Svjedoci su spremni uzeti na svoja pleća i žrtvu kako se ne bi prešutio Gospin glas koji 33 godine govori svakom čovjeku planeta koji nastanjujemo. Među tim svjedocima, svakako, središnje mjesto pripada vidiocima. Oni su stavljeni u poziciju onih u koje su uprte mnoge oči. Teško je sakriti se od tog pogleda i zato su i oni potrebni naših molitava za budu istiniti, vjerodostojni i ustrajni. U tom kontekstu podsjećam na izjavu vidioca Jakova koju je kao devetogodišnji dječak izrekao na psihijatrov upit je li vidio Gospu:

- Jesam – odgovorio je dječak.
- A što bi ti učinio za nju?
- Umro bih za nju.

Molitva srca

Gospodine, daj mi milost da ne pobjegnem od stida
kada ti snažnije udeš u moj život.
Iako sam grješnik, vjerujem da ti ne ćeš pobjeći od mene.
Očisti mi srce kao što se pročišćuje srebro.
Uđi u moj život, Gospodine.
Osnaži mi srce, unesi svoje svjetlo.

Gospodine, kada izgubim ravnotežu – vrati me, da sebe upoznam.
Kada se izgubim – vrati me da tebe upoznam.
Kada očajavam – pokaži mi nadu koja se ufa usprkos svemu,
da bude svjetlo mome srcu.

Gospodine, ja ne poznajem samoga sebe. Pokaži mi tko sam.
Ne znam kako da te tražim. Dođi mi ususret.
Žeđam za tobom, ali ti još više žeđaš za mnom.

Ne daj da gledam unatrag na izgubljeno vrijeme.
Pokaži mi da me neizmjenjivo ljubiš
da bih mogao u punini živjeti sadašnji trenutak.
Daruj mi strpljenja da te čekam, ustrajnosti da te tražim,
ljubavi prema bližnjemu da mu služim.
Daruj mi poniznosti da te susretnem u ljudima koji me okružuju.
Daruj mi čisto srce da te prepoznam
u siromašnima, odbačenima, u onima najmanjima.

Gospodine, želim ostaviti sve na što sam navezan
i raširiti ruke poput tebe na križu.
Želim prihvatiti sve što mi daješ.
Oslobodi me svih mojih ovisnosti.
Ovdje i sada mogu se opustiti i slušati sve što mi ti imaš za reći.

Hvala ti što ti ne moram ništa objašnjavati.
Ti znaš sve moje poteškoće.
Ne moram se stidjeti pred tobom
jer ti znaš sve moje grijehe i ti mi praštaš.
Želim te ljubiti svim srcem, svom snagom,
cijelim bićem jer žudim za tobom.
Teško je dobro vidjeti očima. Daj mi oči vjere.
Ne znam ljubiti. Daj mi svoju ljubav da mogu ljubiti s tobom u sebi.
Često imam sumnje. Daj mi nade da uvijek gledam u tebe.

S. Ć.

Iz razgovora sa Stipom Pletikosom, vratarom hrvatske nogometne reprezentacije

Mediji Vas spominju kao nogometaša vjernika koji ispod svoga dresa nosi majicu s Gospinim likom iz Međugorja. Kako ste se našli u Međugorju?

– Jako volim dolaziti u Međugorje. Prvi put sam osjetio potrebu otići onamo prije osam godina kada sam doživio prvo veliko razočaranje u nogometu. Naime, kad mi se ukazala prva prilika za velikim transferom, koji je na kraju propao, shvatio sam da se tu krije velik biznis te ljudska pohlepa za novcem. Bilo je to moje odrastanje u kojem sam počeo shvaćati da ovaj svijet i nije baš tako savršen kako sam dotad mislio. Potpuno slomljen osjetio sam nevjerojatnu želju za odlaskom u Međugorje na Brdo ukazanja. Otišao sam tamo i osjetio mir i utjehu. Pomolio sam se, kupio majice s Gospinim likom, koje i danas nosim ispod svoga dresa, te ponovno zaigrao. Već u sljedećoj utakmici zaigrao sam kao preporođen i svojem sam Hajduku donio pobjedu obranivši dva jedanaesterca. Kada vratim film unatrag, shvaćam da Bog od mene traži da mu svojim igrama na terenu budem svjedok kako bi svaki čovjek i u mojem svjedočanstvu osjetio Božju ljubav. (Bitno.net)

Ukazanja Gospe od Svake Pomoći u Bretanji, Francuska

Querrien, malo mjesto u Bretanji (Francuska) s oko 1.800 stanovnika, nalazi se 25 km od Atlantskoga oceana i četrdesetak kilometara od Saint Brieuca. U njemu se nekoliko puta ukazivala Blažena Djevica Marija. Mjesni je ordinarij za svoju biskupiju priznao autentičnost ovih ukazanja.

fra Karlo Lovrić

Na svetkovinu Uznesenja Blažene Djevice Marije, 15. kolovoza 1652. oko šest sati poslije podne, slijepa i nijema dvanaestogodišnja Jeanne Courtel (1641. - 1703.) čuvala je ovce i molila krunicu. Iznenada joj se ukazala Blažena Djevica Marija i zatražila da ju se štuje na ovome mjestu. Djevojčica je istoga

trenutka ozdravila: mogla je i čuti i govoriti. Mons. Denis de La Barde, biskup Saint Brieuca, odmah ju je pozvao na razgovor, a 11. rujna 1652. osobno otišao na lice mjesta gdje je pod zakletvom ispitao više svjedoka i stekao pozitivno mišljenje.

Što se točno dogodilo?

Dok je Jeanne čuvala ovce i molila krunicu, ukazala joj se Gospa i rekla: "Odabrala sam ovo mjesto da me se ovdje časti. Hoću da mi

se posred sela sagradi kapelica i da mnoštva dolaze moliti." Jeanne nije ni primijetila da je ozdravila te je posve naravno, kao da je uvijek govorila, s Gospom stupila u razgovor.

- Mila pastirice, daj mi jednu od svojih ovaca!

- Ovce nisu moje, nego mojega oca.

- Vрати se svojim roditeljima i zatraži za mene jedno janje.

- A tko će čuvati moje stado?

- Ja ću čuvati tvoje ovce!

Jeanne se hitro vratila roditeljima koji su ostali zapanjeni kad su je čuli govoriti.

- Oče, došla je jedna gospođa. Traži jedno janje.

- Kćeri moja, ako ti je ta gospođa vratila moć govora, dat ćemo joj cijelo stado!

- Rekla je isto tako da potražimo njezin kip koji je izgubljen već stoljećima.

- Što je još tražila?

- Rekla je da je ona Blažena Djevica Marija i da joj treba sagraditi kapelicu posred sela da bi je tamo hodočasnici mogli častiti.

Otac male Jeanne bio je u nevjerici, no dokaz je stajao pred njim: njegovoj maloj Jeanne vratio se sluh i govor. Zato je rekao: - Ako je sve to istina, od biskupa ćemo zatražiti dopuštenje i Gospi sagraditi svetište.

Mještani su učinili što je Gospa tražila i nekoliko dana poslije, točnije 20. kolovoza, na mjestu koje je ona navela pronašli zagubljen drven kip koji je tisuću godina ranije bio izradio sveti Galo. Nekoliko tjedana poslije, 11. rujna 1652., mjesni je biskup priznao autentičnost ukazanja, a već 20. rujna blagoslovio kamen temeljac za kapelicu koja će biti posvećena Gospi od Svake Pomoći. Kapelica je bila dovršena 1656. U njoj se danas nalazi grob malene Je-

anne Courtel koja je preminula 1703.

U bližoj prošlosti, na uočnicu Velike Gospe 1950. godine, svi biskupi i opati Bretanje okupili su se u ovome svetištu da bi okrunili kip Gospe od Svake Pomoći. Toga se dana u Querrienu sabralo više od 20.000 hodočasnika. Svetište se dalje dograđivalo pa je 1968. sagrađen prostran trijem za vanjsku proslavu za 15.000 vjernika. Godine 1981. sagrađeno je prihvatilište za dvadesetak hodočasnika. U rujnu 2000-e svetište je posjetio tadašnji pariški nadbiskup kardinal Lutiger i blagoslovio nove građevine.

Querrien je mjesto stalnog hodočašćenja, a posebno se svečano slave Marijini blagdani. Veliki oprost je 15. kolovoza, a dan bolesnika u nedjelju poslije 8. rujna te na prvu nedjelju u listopadu. Kapelica je tada stalno otvorena.

Molitve Gospi od Svake Pomoći

Sveta Djevice Marijo, Gospo od Svake Pomoći, dolazimo preda te u Querrien. Dolazimo iz svih krajeva naše bretonske zemlje i udaljenijih mjesta na ovo mjesto gdje je sv. Gal navijestio radosnu vijest Isusa Krista. Ozdravila si jedno naše bolesno i siromašno dijete. Sveta Majko Božja, izmoli za nas milost jednostavnoga srca da bismo Boga mogli zvati svojim Ocem, izmoli milost siromašnoga srca da podijelimo radost sa svojom braćom, izmoli milost jakoga srca da podnosimo trpljenje i odupremo se zlu. Dolazimo kao hodočasnici, o Marijo, pokaži nam put koji vodi k Isusu. Poslušaj moju poniznu molitvu, o dobra Gospo od Svake Pomoći: ozdravi me od svake nevolje tijela i duše. Ojačaj moju vjeru i uvećaj moju ljubav da te, s pouzdanjem u tvoju snagu, jednoga dana

susretnem u rajskoj slavi pored Tvoga Sina, Gospodina našega Isusa Krista, koji živi i kraljuje s Ocem i Svetim Duhom u sve vijekove vjekova. Amen.

Evangelizacija Bretanje

Povijesni tragovi Querriena vode sve do 2. stoljeća. Rimske su legije zauzele ovo područje oko 300. godine i izgradile važnu prometnicu. U okolici su se nalazila dva vojnička tabora.

Župa Querrien duguje svoje ime sv. Kieranu, učeniku i sudrugu irskoga biskupa i misionara sv. Kenana. Sv. Kieran je rođen u Walesu u prvoj polovici petoga stoljeća. U Bretanju je došao kao misionar i iskrcao se na sjeveru Finistera gdje je sagradio samostan. Nekoliko godina poslije od sv. je Kenana dobio dopuštenje da se povuče u samoću pa je oko 475. godine došao u okolici Querriena. Naposlijetku se vratio u Cléder gdje je preminuo oko 490. godine.

Godine 574. u Bretanju su došli sv. Kolomban i dvanaest njegovih irskih drugova. Vrlo su brzo podigli brojna samotišta i opatije. Poslije njih u Bretanju su došli drugi navjestitelji evanđelja, među kojima sv. Galo koji je 610. godine osnovao samotište Montrel u Langastu. U brizi za život stanovnika Querriena učinio je da iz suhe zemlje proključa izvor bistre i čiste vode "da bi ljudi mogli mijesiti kruh". Sagradio je i oratorij i napravio kip Djevice s Djetetom Isusom. Maleni oratorij uskoro je postao kapelicom nakon čega su uslijedila teška vremena u kojima je kapelica bila srušena, a kip izgubljen. Od tog vremena pa do 15. kolovoza 1652. nema nikakvih povijesnih tragova.

Međugorje

Bi godina velikoga straha
Moćnicima ponestaje daha.
Umro Tito, podanici plaču,
Jugu brane, svi na noge skaču.
Godin poslije, osamdeset prve
Počeli se narodi da trve
Ko i uvijek Udba vrlo budna,
Na vidiku vremena su čudna.
Treba braniti baštinu i Tita,
Ušutkati ako netko pita,
Tko će sada na Partije čelo
Špijunirat i zabitno selo.
Nikad ne znaš gdje zakuhat može
Gdje se kriju te masonske lože.
Juga jamstvo sigurnog je kruva,
Nju Partija s Titom Brozom čuva.
Ni je umro, Tito navijek živi
Svatko njemu mora da se divi.
Partija ga kao Boga štuje
U Beograd milom se putuje,
Kući cvijeća, kako oni vele
Grob je njegov sada zlatno tele.
na grobu se pjeva a i plače,
odanima tko će davat plače.
Mrtvi Tito svima otkaz daje
Tko se buni i na Jugu laje.
Hercegovci nešto čudno mažu
Cijelom svijetu cirkus lukav slažu:
Izmisliš neku Gospu svoju
Koja mijenja boravak i boju.
Ko tobože djeca Gospu vide
Partijaši te se Gospe stide.
Počelo je osamdeset prve
otad ljudi Međugorju vrve.
Prvih dana tisuće su bile,
Stat im na put ne bi takve sile.
Što se stvarno dogodilo tada,
Što vidješe ta stvorenja mlada?
Jednu ženu s Djetetom u ruci,
Dvije cure ostavi u mucu.
Žena bila na Podbrdu gore
Tako cure jednoglasno zборе.
To se zbilom na svetoga Ivu,
Al ne znaju, je li vide Divu.
Jer je bilo na smiraju dana,
O blgdanu svetoga Ivana.
Već šestoro biše djece sutra
Jedva neki dočekaše jutro.
Hoće I doći, hoće I nešto reći
Djecu poče u grudima peći.

Došla opet, bilo vrime isto,
Na Podbrdu, izabrano mjesto.
Znakom ruke pozva djecu k sebi,
Čovjek okom ni trepnuo ne bi.
Djeca biše u njoj blizini
Osjećajem nebu na visini.
Kraljicom se predstavila Mira
Svaka riječ joj djeci srce dira.
U nju gledat bilo bi im dosta,
S Njome biti, raj na zemlji posta.
Kakvu halju imala je samo,
To opisat nama nije dano.
Takvo nešto na voj zemlji nema
Međugorje bit će svjetska tema.
Rekla njima Poruku je tada
Mir i ljubav neka svijetom vlada.
I još k tome ponovi tri puta
Da bez Mira čovječanstvo luta.
Mjesec poslije bi na nebu zapis
od Križevca stizao je natpis
Mir velikim pisalo je slovima
Poput letka pram zvoniku plovi.
Obraćanje nije riječ puka,
Treba praštat, ali to je muka.
Bez molitve to ne može ići,
Draga djeco, dragi moji tići.
Na koljena i na svetu Misu
Spas je došo po mome Isusu.
Župnik Jozo odsutan je bio
ipak sumnje nije nikom krio.
Kakva Gospa, to je maslo Udbe,
Evo, opet, progona i sudbe.
Biskup Žanić druge riječi kuje
I ovako puku poručuje:
Ova djeca, priprosta, ne lažu,
Što to vide, to samo i kažu.
Je li ono od Boga il nije,
il se u tom što đavolsko krije.
Treba čekat, pokazat će vrime,
jesu I djeca uteg, nama brime.
Nakon toga Udba reagira
Neda djeci, a ni župi mira.
U općinama pronašla je ljude
Koji mogu Gospi da naude.
Na Podbrdu "našli" su parole,
"Ljudi ovdje Pavelića vole".
"Na kamenu uklesana kama,
Gospa naša pokazat će vama".
U prodiki vako Zovko veli,
Juga mora odavle da seli.

To fra Zovko sročio ovako:
Cijeli život služio sam pako.
Četrdeset ja proživih ljeta,
Ja sam tužan, to me sada smeta,
Zašto nisam učinio više,
Da nam život sad slobodom diše.
Udba ovo doživi ko atak,
Dolijat će međugorski Spartak.
Poslije Gospe drugog dana bilo,
Još se nije pravo razdanilo.
Župna kuća opkoljena biše
Milicija novu povijest riše.
Iz kreveta izvukli su Jozu,
Ne dadoše popiti mu lozu,
Strpali ga u maricu crnu,
A sobu mu ključima zavrnu.
Čelovina njemu sobu nudi,
Tu nek čami dok Partija sudi.
Zrinko, sestre pred nišanom bili
I u sobi krunicu molili.
Brda bila pod kontrolom strogom,
milicija udarala nogom
svakog onog što ne bi na stražu
takvima se dosijei slažu.
Žene cvile, jadikuju, plaču,
bose skaču u obližnju draču.
I djeca su Udbi bila meta
Njih čuvashe Majka naša sveta.
Što sve samo proživješe oni,
kad telefon u kući zazvoni.
Sad će opet pitanja i laži,
hajde mali, sad istinu kaži.
Tko se od vas poigrao šale
To su bombe, ako niste znale.
Džudžinicu hvata isto muka
Što god kaže, nastradat će struka.
Treba bolest izmisliti djeci
U protivnom, proradit će metci.
Djeca zdrava i pametno zборе
lako ih mučiše do zore.
I do danas oni su na meti
Uvijek neke jave se aveti:
Ali Gospa tridest i tri ljeta
Napada se, ta Ona je meta.
Ne smeta je, al je jako boli,
Zato Ona u porukam moli:
"Draga djeco, ne zaboravite
Ovu milost Božju da živite".

fra Karlo Lovrić

Tjedni molitveni program

- ljetni raspored
(od obilježnice do Mise na Križevcu)

PONEDJELJAK I UTORAK

7.30 h, 13 h Sv. Misa na hrvatskom
Prije podne Sv. Mise na raznim jezicima
Tijekom dana Susreti po dogovoru
Poslije podne Tiho klanjanje u Kapelici klanjanja
18 - 21 h **Večernji molitveni program i ispovijed**
18 h Radosna i žalosna otajstva krunice
19 h Sv. Misa
20 - 21 h Blagoslov predmeta, molitva za zdravlje
duše i tijela, slavna otajstva krunice

SRIJEDA

7.30 h, 13 h Sv. Misa na hrvatskom
Prije podne Sv. Mise na raznim jezicima
Tijekom dana Susreti po dogovoru
Poslije podne Tiho klanjanje u Kapelici klanjanja
18 - 21 h **Večernji molitveni program i ispovijed**
18 h Radosna i žalosna otajstva krunice
19 h Sv. Misa
20 - 21 h Blagoslov predmeta, molitva za zdravlje
duše i tijela, slavna otajstva krunice
Euharistijsko klanjanje

ČETVRTAK

7.30 h, 13 h Sv. Misa na hrvatskom
Prije podne Sv. Mise na raznim jezicima
Tijekom dana Susreti po dogovoru
Poslije podne Tiho klanjanje u Kapelici klanjanja
18 - 21 h **Večernji molitveni program i ispovijed**
18 h Krunica
19 h Sv. Misa, blagoslov predmeta
20 - 21 h Euharistijsko klanjanje

PETAK

7.30 h, 13 h Sv. Misa na hrvatskom
Prije podne Sv. Mise na raznim jezicima
Tijekom dana Susreti po dogovoru
Poslije podne Tiho klanjanje u Kapelici klanjanja
16 h Križni put uz Križevac
18 - 21 h **Večernji molitveni program i ispovijed**
18 h Radosna i žalosna otajstva krunice
19 h Sv. Misa, blagoslov predmeta
20 - 21 h Čašćenje Križa

SUBOTA

7.30 h, 13 h Sv. Misa na hrvatskom
Prije podne Sv. Mise na raznim jezicima
Tijekom dana Susreti po dogovoru
Poslije podne Tiho klanjanje u Kapelici klanjanja
18 - 21 h **Večernji molitveni program i ispovijed**
18 h Radosna i žalosna otajstva krunice
19 h Sv. Misa
20 - 21 h Blagoslov predmeta, molitva za zdravlje
duše i tijela, slavna otajstva krunice
Euharistijsko klanjanje

NEDJELJA I BLAGDANI

7, 8, 11 i 19 h Sv. Mise na hrvatskom
Ispovijed Prije podne za vrijeme Mise
Prije podne Sv. Mise na različitim jezicima
Tijekom dana Susreti po dogovoru
Poslije podne Tiho klanjanje u Kapelici klanjanja
16 h Krunica na Brdu ukazanja
18 - 21 h **Večernji molitveni program i ispovijed**
18 h Radosna i žalosna otajstva krunice
19 h Sv. Misa
20 - 21 h Blagoslov predmeta, molitva za zdravlje
duše i tijela, slavna otajstva krunice

Glasnik
MIRA

O međugorskim događajima
te odjecima u svijetu i Crkvi
čitajte u *Glasniku mira*, mjesečniku
Informativnog centra MIR
Međugorje.
Suradujte u *Glasniku mira*.
Podijelite svoje dojmove i iskustva.

Uredništvo:
Glasnik mira, Gospin trg 1
88266 Međugorje, BiH
Tel.: 00 387 36 653 327
E-mail: kreso.sego@medjugorje.hr

Propustili ste neke brojeve *Glasnika mira*?
Možete ih naći u PDF formatu na
službenoj web stranici Informativnog
centra MIR Međugorje na adresi
<http://www.medjugorje.hr/hr/glasnik-mira>

Preporučite drugima
Glasnik mira.
Darujte im godišnju pretplatu.
Pretplatite se na *Glasnik mira*.

Služba pretplate:
Tel.: 00 387 36 653 342
E-mail: lidija_paris@medjugorje.hr

RADIOPOSTAJA
MIRA
MEĐUGORJE
Jajce 87,8 Mhz
Mostar 100 Mhz
Banja Luka 107,8 Mhz
Hercegovina 101,5 Mhz
Lašvanska dolina 100 Mhz
Split, Južna Hrvatska 101,5 Mhz
Sarajevo i Srednja Bosna 96,1 Mhz
Bugojno, Uskoplje i okolica 101,8 Mhz
Sjeverozapadna Bosna, Jajce 106,7 Mhz
Zepče, Tuzla, Usora, Posavina 100,1 Mhz
Dolina Neretve i Južna Hercegovina 98,3 Mhz
Rama, Konjic, Sjeverna Hercegovina 104,7 Mhz
Zagreb, Lika, Bihać, Srednja Hrvatska 107,8 Mhz

Sateliti:
Europa, Bliski istok i Afrika – HOT BIRD 6

RADIOPOSTAJA "MIR" MEĐUGORJE
Gospin trg 1
88266 Međugorje,
Bosna i Hercegovina

Tel: ++387 36/653 547 uredništvo
++387 36/651 100 glavni tehničar
++387 36/653 548 marketing
Faks: ++387 36/653 552

e-mail: marketing@medjugorje.hr
www.medjugorje.hr

Pribilježio i preveo Zoran Pervan

**Petar Mostarac,
Zagreb, Hrvatska**

Ovo mi je deseti put da dolazim u Međugorje. Prvi sam put bio još kao dijete, tada nisam imao pojma gdje sam, ali sjećam se nekih detalja koje sam poslije

prepoznao. Upravo smo bili na Križevcu. Mir se dobiva u uspinjanju, možda ne na početku uspona, ali kako idete sve dalje i dalje, tako vas cijeli taj ambijent smiruje. Što se tiče Međugorja i ukazanja, tumačenja su različita. Kao znanstvenik moram reći da postoje analize koje govore da su vidio doista nešto vidjeli. Što su vidjeli, to svatko tumači na svoj način. No, bitno je kako to djeluje na ljude općenito, a to se vidi čim dođete jer ljudi ovdje nalaze ono što traže. Zagreb je dosta podijeljen grad između vjernika, nevjernika i mnogih drugih, tako da su i dojmovi o Međugorju podijeljeni. Neki ga doživljavaju izrazito pozitivno, neki i ne znaju što se ovdje događa, a neki ne vjeruju da se ovdje išta zbiva. Mislim da mogu širiti informacije o Međugorju, posebno među svojim prijateljima jer ako im je stalo do mene, onda im je stalo i do toga što im pričam. Kada im kažem gdje sam bio, onda će sigurno htjeti poslušati malo više o tome i na taj način mislim da se može zainteresirati ljude za Međugorje.

**Denis O'Hern,
Irska**

Godine 2008. dva sam puta bio u Međugorju s cijelom obitelji. Međugorje volim jer je ovo lijepo duhovno mjesto i jer se ovdje osjećam blizu Gospi. Privlači me duhov-

ni život, želio bih postati fratar i ovdje sam kako bih pronašao odgovor na pitanje što mi je činiti. Nadam se da će me Bog prosvijetliti i pokazati kojim putem trebam ići. Molim se da me prosvijetli i ako je to moj poziv, da me do toga dovede. Ovo mi je prvi dolazak na Mladifest i mislim da je ovo briljantno. Drago mi je što ima toliko mladih ovdje i što žele pokazati da je vjera sastavni dio njihova života i njih samih.

S fra Slavkom Barbarićem

u Gospinoj školi molitve i mira

